Брой 6 (1923) Юни 2016 Година LVII, ISSN-0205-0943 Цена 0.80 лв.

Туристическият вестник www.btsbg.org Издание на БТС

Абонаментната кампания за вестник „Ехо“ продължава целогодишно. В Български пощи под № 255, а в Доби прес под № 1325. За вестника може да се абонирате и в Централата на БТС.

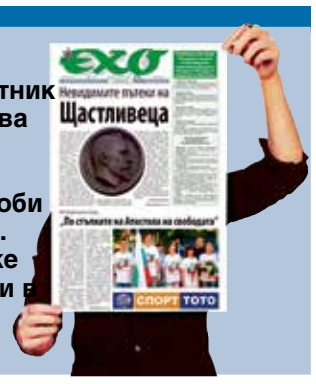

БТС проведе Общо събрание

На 28 май в гр. Банкя се проведе редовното Общо събрание на Сдружение "Български туристически съюз“ за 2015 г. Председателят на БТС доц. д-р Алексей Стоев ръководеше събранието по предварително обявения дневен ред. Както обикновено отчетът за дейността на БТС бе издаден в книжка и изпратен на туристическите дружества, за да могат делегатите да се запознаят с него. Работата на Общото събрание започна с Експозето на Изпълнителния секретар Венцислав Удев. Предлагаме на вашето внимание основните акценти в него:

Продължение на стр. 8-9

За 70-и път национален Ботев поход

Ямболските ученици с най-малкия и най-възрастния участник в похода

Катя Тодорова – учителка от ОУ "П. Р. Славейков“ – гр. Ямбол: "За първи път моите четвъртокласници участват в похода. Реших да ги доведа именно тук да им връча свидетелствата, защото е различно, защото е достойно и запомнящо се преживяване. Това е моят емоционален подарък за края на учебната година. Всички 20 деца от моята група издържаха прехода. Походът беше добре организиран, а децата се подкрепяха с песни и стихотворения и това повдигаше духа им. Да доведа група ме провокира дописката във вестник "Ехо“от предишния Ботев поход. Реших, че емоцията, която ще почувстват тук децата, никъде другаде няма да я имат.“

Евгени Филипов – главен ръководител на похода: "Ние сме патриоти и обичаме България. За мен този поход свърши много бързо. Беше ми много приятно и съм доволен, че накрая заслужилите получиха награди от БТС.“

Ивайло Коцев – от групата на АЕЦ "Козлодуй“: "За мен този поход е едно от най-красивите и вълнуващи неща, в които съм участвал. Дано да има повече млади хора, които да следват стъпките на Ботев и неговата чета.“

Божидар Русев – 12-и клас от езикова гимназия "Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Велико Търново: "Идвам за трети път на похода. Харесва ми атмосферата и огромната доза патриотизъм в тази проява. Бих идвал всяка година стига да имам възможност. Мисля, че по време на похода се научават много полезни неща от живота – едно от които е дисциплината.“

От 27 май до 2 юни се състоя 70-ият национален поход "По стъпките на Ботевата чета“ Козлодуй – Околчица. Той се проведе по случай 140-ата годишнина от героичния подвиг на Христо Ботев и неговата чета. Проявата даде възможност на стотици Ботеви поклонници от различни краища на България и на различна възраст да преминат по историческия път от козлодуйския бряг до връх Околчица, станал символ на саможертвата в името на родината. В 120-километровия маршрут са включени обекти от Националните движения на БТС "Опознай България – 100 национални туристически обекта" и "Опознай родния край".

Основни организатори са БТС и Областна администрация – Враца. Походът се проведе под патронажа на Росен Плевнелиев – президент на Република България, със съдействието на Министерството на образованието и науката, Регионалните инспекторати по образованието, Министерството на туризма и СКО "Леденика" – гр. Враца.

В проявата се включиха 1041 участници, от които 950 ученици. За първи път имаше групи от Благоевград, Ябланица, Дупница, Сандански, Петрич, Чирпан, Омуртаг, Ямбол и Пловдив.

В първия ден на похода бе проведена Техническа конференция за ръководителите на групи, която бе ръководена от областната управителка на област Враца Малина Николова и по време на която председателят на БТС доц. д-р Алексей Стоев произнесе вълнуващо слово.

Президентът Росен Плевнелиев даде начало на юбилейния 70-и туристически поход, като приветства стотиците походници от цялата страна, които традиционно изминават пътя, следвайки похода на големия поет и революционер и неговите четници през 1876 година. От борда на Националния музей параход "Радецки"държавният глава присъства на възстановката на слизането на четниците на козлодуйския бряг. Президентът се срещна и с младежи, участници в инициатива за набиране на дарения за възстановяване на кораба Радецки – единствения плаващ музей на Балканите. Пред монумента на поета и революционер Христо Ботев в Козлодуй Росен Плевнелиев участва във възпоменателния митинг-заря и на тържествената проверка по повод 140-годишнината от слизането на Ботевата чета на козлодуйския бряг. "Походът е проверка на силата на човешкия дух. Идеалите на Ботев са мерило за най-високите човешки ценности – каза президентът“.

Още на стр. 12-13

XXVIII национален песенен празник

„Песните на България" град Стара Загора

На 4 и 5 юни в Операта на гр. Стара Загора се проведе XXVIII национален песенен празник „Песните на Българая". Госпожа Иванка Сотирова – заместник-кмет по хуманитарните дейности, поздрави участниците и им пожела на добър час. На проявата присъства и председателят на общинския съвет в гр. Стара Загора Емил Христов. Получиха се кошници цветя от Общински съвет – Стара Загора, от кмета на Стара Загора и от ТД „Сърнена гора".

Г-н Димитър Гочев – председател на Сдружението на туристическите хорове в България, откри XXVIII песенен празник с пожелание за успешно представяне.

Организатори на празника са Българският туристически съюз, Сдружението на туристическите хорове в България (СТХБ), Община Стара Загора и ТД „Сърнена гора" – гр. Стара Загора.

Във фестивала участваха туристическите хорове, певческите групи и състави от цялата страна. Празникът бе посветен на 121-та годишнина от началото на организираното туристическо движение в България и 140 години от Априлското въстание. По регламент участващите състави изпълняваха по 4 песни песни с времетраене до 15 минути. Една от тях трябваше да бъде по музика на Филип Аврамов /за участие в конкурса „Музикални награди „Филип Аврамов"/ и една патриотична.

По традиция първи на сцената пяха домакините. Така хор „Средногорски звуци"- Стара Загора с диригент Емил Минев и председател Богдана Аргирова откриха празника. Първата песен бе поздрав за футболен клуб „Берое" - Стара Загора, който отбелязва своята 100-годишнина с песен посветена специално за тях. Старозагорци и гости дълго ръкопляскаха, а от кметството ги поканиха на официалното честване да открият празника. По регламентизпълниха песните: „Боят настана", „Горо ле горице" и „Мари моме". След тях продължиха ВГТП „Ехо" при ТД „Орлово гнездо" - гр. Казанлък, които ги видяхме с подмладен състав. Силно присъствие на сцената показаха хор „Иван Апостолов" при ТД „Калабак" - гр. Петрич, които бяха аплодирани дълго. Туристическо дружество „Берковица" - гр. Берковица се представиха с два хора: хор „Ветерани туристи" и хор „Щурче". Художественият ръководител Петър Петров, който е бил личен приятел на маестро Филип Аврамов, е диригент и на двата хора. Хор „Щурче" е изграден само ученици. Те успяха да възпламенят публиката до неузнаваемост. Когато запяха песента „Родино мила" по текст на Цветан Радославов и музика на Борис Тричков публиката стана на крака и се просълзиха.

Отново силно впечатление направи хор „Лудогорско ехо" – гр. Исперих. И това не е случайно. За своята неуморна дейност за всички тези години, които полагат, са наградени с орден „Кирил и Методий" лично от президента на РБългария – Росен Плевнелиев.

Последни се изявиха на сцената софийските хорове „Планинарска песен - Филип Аврамов" и „Планинарска песен", които закриха празничния концерт съвместно с голям мъжки алпийски хор „Курт Шлосер" от гр. Дрезден, Германия. Връзката с хора от Германия е отколешна. Те са гости на хор „Планинарска песен" и бяха поканени специално за тези дни, за да се включат в концерта.

Финалната песен, която този сборен хор изпълни на български език, беше „Прекрасна си, мила Родино" с последен припев „Прекрасна си, мила Родино, от Тимок до Черно море, прекрасна си, мила Родино, от Дунав до Бяло море". Това изпълнение вдигна на крака публиката и предизвика бурни и нестихващи аплодисменти.

След като приключи първият ден, публиката се пренесе в друго жанрово пеене – оперното. Домакините бяха подготвили изненада. В чест на 75-годишнината от рождението на Гена Димитрова чухме спомени за нея от председателката на Фондацията, където тя е била почетен председател. Гледахме филма „Арена ди Верона", в който ние се пренесохме за кратко време във Верона, където именитата оперна певица е пожънала големи успехи. Нейни ученици разказаха спомени за нея. Интересно е да се знае, че талантът на Гена Димитрова е забелязан от първия й учител по музика Иван Генков, който и предрича бляскаво бъдеще. А той е наш дългогодишен диригент на хоровете от Черни Осъм и с. Орешак. Когато стана на 80 годишнина се оттегли.

И така приключи първият ден от песенния празник.

На следващата сутрин празникът започна с изпълнението на хорова формация - град Луковит. Ежегодно публиката се впечатлява от прекрасно изпълнение на песента „Връх мой".

Мъжка вокална група „Вежен" – Тетевен, чрез своите песни отправиха приветствие към публиката и песни за Рила, Пирин и Стара планина. Със своето изпълнение и атрактивна туристическа екипировка те непрекъснато обират овации от публиката.

В края на втория ден се появи хор „Кайлъшко ехо" с чаровната диригентка Веселка Дундакова, кояио предизвиха аплодисменти още с появяването им.

Поздрав към участниците в НПП „Песните на България" отправи хор „Родопско ехо"- с ръководител Христо Христозов, които изпълниха родопски песни.

На финал хоровете: „Кайлъшсо ехо", „Средногорски звуци" и и МНГ „Вежен" запяха „Българйо моя".

Тук е мястото да споменем, че за първи път участваха вокална група „Росна китка" - с. Брестница с художествен ръководител Веско Генчев. Те са носители на грамоти и медали от други изяви. Да им пожелаем успех и в туристическото хорово пеене.

Вторият ден завърши със сборното изпълнение на песента „Българио моя" на големият Игнат Игнатов в изпълнение на хор „Кайлъшко ехо", МВГ „Вежен" и „Средногорско ехо".

На края председателят на Сдружението на хоровете в България закри НПП „Песните на България" с пожелания до нови срещи.

И всички си тръгнаха от залата. Отвън ни чакаше друга изненада. Пред сградата на операта се извиваха кръшни български хора.

Едва ли можем да споменем всички хорове, които се представиха изключително успешно, но фактът че Младен Станев, който присъстваше в залата и не афишираше своето присъствие каза: „Тази година на всички хорове нивото е по-високо. А ние му вярваме, защото той беше диригент на хор „Планинарска песен" и е настоящ диригент на операта в Стара Загора.

Зорница Радонова

Хорът „Курт Шлосер" гостува в България

Това беше преди две години. Хористите от хор „ПЛАНИНАРСКА ПЕСЕН" с председател Калин Балкански, или както го знаят вече туристите и в България, и зад границите на България – ХОРА на КАЛИН, ХОРА на ХИМНОВАТА ПЕСЕН „БЪЛГАРИЙО МОЯ!" – беше посрещнат в гр. Дрезден от хористите на туристическия хор „КУРТ ШЛОСЕР". Богата и разнообразна туристическа програма предложиха домакините на своите приятели – гости от България, със старанието си българските им приятели да видят и знаят повече за забележителностите на Дрезден и областта, на Германия – нали са туристи?!

На 2 юни 2016 г. в 14 ч. летище София беше кошер от умихнати и щастливи хора, очакващ скъпи гости – приятели от хор „КУРТ ШЛОСЕР". Разцъфтяха лицата на посрещачите, когато видяха току-що пристигналите гости. И преди да разберем кой кого познава – попаднахме в звуците на общите им песни, които не заглъхваха десет дни под небето на България!

И казвам това с право – под небето на България, защото през тези десет дни германските хористи туристи с посрещачите си пяха и в пещерата СЪЕВА ДУПКА, и на връх ИСПОЛИН, разгледаха гр. Ловеч, после Габрово – и преди всичко – музея „ЕТЪРА", след което обгърнаха с поглед цяла България от връх ШИПКА. И видели шипченския храм и Долината на розите, посетиха Нова Загора, за да замръкнат в Стара Загора, където изнесоха съвместен концерт по време на националния песенен празник и изпяха на български обичаната и от двата хора песен „БЪЛГАРИЙО МОЯ".

В последния си ден от пребиваването гостите от Дрезден видяха и гр. Пловдив и затвърдиха впечатленията си, че и в България има неща, които са повод за гордост. Приятелството между двата хора, започнало през 1966 година, няма да свърши с тази среща – то ще продължи и утре, и вдругиден, и вечно!

Игнат Николов

БТС подкрепя Вокална група "Росна китка"

Вокална група „Росна китка" при Народно читалище „Иван Данов 1903" – с. Брестница за първи път взе участие в песенен празник „Песните на България", който се проведе в Стара Загора. Участието на хористите беше финансирано от БТС чрез НТО пещера „Съева дупка", намираща се в землището на селото.

Хористите изпяха три туристически песни, разучени специално за празника.

Сценичните им костюми бяха ушити със средства на БТС. Туристическият съюз многократно е подпомагал и ще продължи да подкрепя местната общност както в нейните културни прояви, така и по други поводи.

Традиционен поход - поклонение „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“

Тази година се навършват 140 години от Априлското въстание и от героичната битка на четата в Дряновския манастир срещу турския поробител. За 70-и път ТД „Бачо Киро“ – гр. Дряново, организира и провежда този поход-поклонение, като началото е поставено през 1946 година. В похода участваха общо 67 туристи – групи и индивидуални участници от Дряново, Велико Търново, Павликени, с. Зая, Горна Оряховица и Габрово.

В 8.30 ч. на 14 май 2016 г. с автобус, осигурен от Община Дряново, нашите походници се отправиха към гр. Бяла черква – селище с богато историческо минало и героични революционни традиции. По време на Априлското въстание през 1876 г. от селото излизат 102 въстаници под ръководството на учителя, просветителя, поета, писателя, драматурга, театралния деец, народния будител и революционер Бачо Киро Петров. С пристигането си в Бяла черква посетихме историческия музей. С вълнуващата беседа екскурзоводката ни пренесе в онова размирно и бунтовно време, в което народът ни е показал на света, че все още е жив! Разказа ни за Бачо Киро и за неговите потомци, оставили светла диря в историята на България – Цанко Церковски, Райко Даскалов, проф. Бурмов и много други.

След излизане от музея посетихме: църквата „Св. Димитър“, където в стъклено ковчеже се пазят костите на смелия народен будител Бачо Киро; първия паметник-камбанария в чест на руските освободители от 1877 г. с дарителски фонд, основан от дъщерята на Бачо Киро – Ирина; невероятния природонаучен музей „Към природата с любов“.

Походът бе открит пред паметника на Бачо Киро след вълнуващо тържество-поклонение. Главен ръководител на похода бе Георги Цветков, секретар на проявата Милко Илиев, а водач на пешеходния преход – Желязко Величков, всички от ТД „Бачо Киро“.

С автобуса походниците се придвижиха до с. Михалци. Кметът на селото Петко Петков тържествено ги посрещна пред паметника на загиналите в Априлската епопея и войните за национално обединение. Той разказа за революционния комитет в селото под председателството на поп Стефан Тодоров Герчев – най-възрастния участник в четата, геройски загинал в Дряновския манастир; за учителя демократ Тодор Лефтеров, който през годините 1870-1876 работи тук като учител и развива революционна и просветна дейност, геройски загинал край стените на манастира, съсечен лично от Фазлъ паша.

През бунтовната пролет на 1876 г. с. Михалци е изпратило 31 смели народни синове в четата на поп Харитон и Бачо Киро. С едноминутно мълчание почетохме тяхната памет, а кметът на селото по традиция дари на всички участници в похода-поклонение кроасан с минерална вода, а тази година и по една невероятна книга – „Село Михалци през вековете 1876-1944 г.“

На 1 км от селото по посока на с. Мусина спряхме пред паметника на Кирил Пенчев – четник от Харитоновата чета, който се е завърнал жив след битката в Дряновския манастир, но предаден и убит на това място от турците. Склонихме глави и почетохме неговата памет.

Спряхме в с. Мусина на мястото, където е сфомирана четата. Селото е избрано от апостолите за въстанически център на околните търновски села. На 28 април 1876 г. тук в местността Пещерен дол се събират 191 четници от селата Бяла черква, Михалци, Мусина, Дичин, Вишовград и Русаля. Петима четници се присъединяват в с. Ветренци. За войвода е избран енергичният поп Харитон от гр. Габрово. За военен ръководител е определен Петър Пармаков, който е завършил военно училище в Одеса, офицер на служба в гр. Николаев, дошъл в поробеното му отечество, за да му бъде полезен в съдбовни часове.

На мястото, където е сформирана четата, има издигнат паметник, на който изпълнихме ритуал за почитане паметта на героите. В рамките на 20 минути се отделихме от маршрута, за да посетим Мусинската пещера, от която извира река, приток на р. Росица.

На път за Дряновския манастир минахме покрай с. Ново село – родното място на отец Матей Преображенски-Миткалото. Отдадохме заслужена почит на човека, който заедно с Апостола на свободата Васил Левски е дал толкова много за организирането на революционни комитети в България. С едноминутно мълчание пред неговия паметник-костница почетохме светлата му памет.

На път за Балкана четата е минала между селата Емин и Балван, през с. Ветренци, Каломен, Пейна, Ритя и Цинга, за да стигне Дряновския манастир.

На разклона за с. Пейна в 1.30 ч. групата се раздели на две. След 30-минутна обедна почивка под водачеството на Желязко Величков едната група потегли по пътя на четата. Трасето предварително бе почистено и маркирано от членове на ТД „Бачо Киро“ – гр. Дряново, за което изказваме нашата благодарност. Втората група, предимно пенсионери, с автобуса се придвижи до Дряновския манастир.

На 29 април четата на поп Харитон и Бачо Киро влиза в манастира, преследвана от башибозук. Два дни младите борци мъжествено отбиват вражеските пристъпи. На третия ден при експлозия поп Харитон е обгорен тежко и ослепява. Ръководството на четата се поема от Петър Пармаков. Обръчът около манастира все повече се затяга. На деветия ден пристига Фазлъ паша от Шумен с редовен аскер и две оръдия. Девет дни борба на живот и смърт! Девет дни безпримерен героизъм и когато Фазлъ паша предлага на въстаниците да се предадат, те предпочитат смъртта пред робството с достоен отговор: „Ние сме решили да умрем, но ще запазим клетвата си!“. Тогава срещу манастира се изсипват около 200 снаряда. Избухват пожари. Рухват камбанарията и много от стените. Със сабя в ръка, под прикритието на нощта, с боен вик „Ура“, употребен за първи път у нас, Пармаков смело повежда четата към вражеския обръч. В боя падат свидни жертви. Загива и Пармаков, а при входа на манастира загива в битка и поп Харитон. Загиналите са 145. Спасява се само малка част от четниците. Между тях е и Бачо Киро, който по-късно е предаден, заловен, осъден на смърт и обесен във Велико Търново на 28 май 1876 г.

Така завършва героичният подвиг на четата на поп Харитон и Бачо Киро – един от най-ярките епизоди в Априлското въстание през 1876 г.

С възрожденски песни и скандирания неусетно походниците изминахме разстоянието до манастира. Пред паметника-костница в манастирския двор в 17.00 ч. бяхме посрещнати от зам.-кмета на община Дряново – г-жа Мая Рашкова, която ни поздрави за успешното приключване на похода. На групите бяха връчени грамоти за участие.

Най-малкият участник бе Любомир Мирославов Върбанов на 9 години от с. Зая, член на ТК „Пътешественик“ при Народно читалище „Наука 1922“. Най-възрастният участник бе Ценка Петрова Пенчева – на 72 години от Павликени.

Групата от ЮТК „Незабравка“ – гр. В. Търново, остана да нощува в къмпинг „Стърнава“ на ТД „Бачо Киро“, а тази от ТД „Росица“ – гр. Павликени, в хижа „Бачо Киро“ и станахме свидетели на пресъздаването на историческите събития тук преди 140 години. Поднесохме букети полски цветя пред паметника на поп Харитон и в криптата, в която са положени тленните останки на героите от Априлската епопея в Дряновския манастир. Присъствахме и на възпоменателния митинг-заря. Вечерта приключи по български – с народни хора и песни в къмпинга. На другия ден преминахме по екопътеките в района и посетихме пещерата „Бачо Киро“.

Здт и мс Димитър Богданов
Снежанка Димитрова – председател на ЮТК „Незабравка“ – гр. Велико Търново

Памет за Априлското въстание

По повод на 140-годишнината от избухването на Априлското въстание в Габровския край на 8 май в кв. „Новата махала“ на Габрово беше проведена историческа възстановка на действията от това епохално събитие, проправило пътя за освобождението на България от петвековното й робство. Организатор на това празнично представяне на началото на въстанието беше Народно читалище „Зора - 1872“ от тогавашното село Нова махала, а в цялата програма взеха участие още осем читалища от Габрово, от кварталите „Русевци“, „Любово“, „Бичкиня“ и от няколко околни села, членове на дружество „Традиция“ и оркестър „Габрово“.

Забележителното за този майски празник в Габрово беше участието на много млади хора не само от читалищните състави, но и тези, посветили почивния си ден на песните, хората и веселието на малкия площад в „Новата махала“, за да отбележат своята признателност към първите поборници за свободата от техния край – войводата Цанко Дюстабанов, Еким Цанков, Тотю Иванов, свещеник Иван Поппетков и всички останали повече от 210 четници.

Христо Мандев

Исперихчани отново „отвяха" връх Вейката през великденските празници

През ноември 2015 г. петима исперихчани се качиха на връх Вейката (1463 м). Това е най-високият връх на източнородопския рид Гюмюрджински снежник и е най-южната географска точка на България. Впечатленията и усещанията бяха невероятни. Но туристите в Исперих не са само петима. Много са и са нетърпеливи да видят още невидяното. Едва изчакаха почивните дни в началото на май и трийсет души хвърлиха на гръб раниците. Тридневната програма беше запълнена и за сън се мислеше най-малко. Още по път към Родопите исперихчани влязоха много осезателно в историята. Бавно и с уважение пристъпиха в двора на най-стария манастир в Европа – „Св. Атанасий" (от 344 г.), над с. Златна ливада на 15 км от гр. Чирпан. През III-IV век до манастира е минавал пътят Константинопол – Сердика. Вълнуващо е, когато човек усеща вечността, изправен пред паметници на културата отпреди Христа. Тракийското светилище при с. Татул, на 15 км от Момчилград, е именно такъв паметник. Датира от края на V и началото на IV в пр.Хр. Предполага се, че там са погребани Орфей и тракийският цар Резос. След първия, изпълнен с приятни преживявания уморителен ден, вечерта на 6 май (Гергьовден) се слага масата по нашенски. Още повече че там присъстващият Георги щедро почерпи за здраве. Връх Вейката – това е главната цел. Тренирани

в много върхове, туристите го взеха от раз и цели два часа се състезаваха с мъглата на върха. Мъглата в планината е толкова динамична – спуска се и се вдига, извива се, ненадейно се връща, открива и закрива невероятни гледки. Така в пролуките туристите видяха Бяло море, остров Тасос, протяжните извивки на Родопа планина. По непотвърдени сведения, но с голяма увереност един от туристите (ще спестим от деликатност цялото му име и ще се ограничим само с В. К.) настоява, че е видял две гъркини на плажа на Бяло море. На връщане дъжд и град хубаво изпраха раниците и напълниха туристическите обувки. Вечерта пак празник – рожден ден на Руми, и пак по нашенски. Прекрасно настроение като след победа, много смях, набързо някоя туристическа лакардия. Туристите разпускаха. Внимаваше само гореспоменатият вече В. К. Явно се притесняваше за носа си. Можеше да му порасне като на Пинокио. Така туризмът става приятен. Въпреки умората дъжда и вятъра. Въпреки болките и посинелите пръсти на краката. Придобива се усещането за победа, така необходимо на всеки.

На следващия ден Златоград със старата чаршия и Етнографския музей, пещерата Ухловица и Смолян. Много обекти за кратко време, но почивните дни толкова позволяват. Късно през нощта всеки е в дома си и вероятно като затвори очи, вижда отново всичко, което е преживял. С увереност мога да кажа, че няма да секне ритъмът на това движение, което тласка исперихчани към планинските върхове.

Харесайте си този тридневен маршрут. Страхотен е!

От туристите на равния като тепсия град Исперих

Покорихме връх Вейката

Група от 20 туристи от туристическа група „Куруто" – гр. Търговище, съгласно плана за 2016 г. се организирахме с цел изкачване на връх Вейката – най-южната географска точка на България. Рано сутринта на 29 април потеглихме с буса-то, което ползваме вече 10 години. След кратка почивка на Петолъчката спряхме в Хасково, където обядвахме и си направихме снимки до Мадоната и продължихме през Каменните гъби, Перперикон, Каменната сватба до светилището в с. Татул. След това продължихме до крайната ни цел за деня – Чакаларовското ранчо, където нощувахме. На другия ден, подготвени за туризъм, тръгнахме към върха. За да намалим времето, използвахме една газка до хижа „Хвойнова поляна". Оттук започна изкачването към Вейката, което продължи 3,30 часа.

Връх Вейката (1463 м н.в.) е два пъти по-нисък от Мусала, но въпреки това доста ни поизмори. Тук обядвахме, направихме си снимки и благодарение на хубавото време видяхме голяма част от България и Гърция. Видяхме и езерото между гр. Ксанти и Комотини, което при пълноводие се съединява с Бяло море. И нещо много важно – поставихме рекорд по брой изкачили някой връх. Всичките 20 души изкачихме върха. На връщане до хижа „Хвойнова поляна" местен жител ни показа рядко срещано дърво в България – американска лиственица. Вечерта за награда изядохме цяло агне в ранчото, където нощувахме. През цялото време бяхме придружавани от едно мило семейство – Зина и Стоян от Кърджали, които всъщност бяха наши водачи към върха. С тях се запознахме миналата година на връх Тумба.

На следващия ден – 1 май, направихме дълга манифестация през Златоград, Неделино и Ардино до прочутия Дяволски мост. На път към хижа „Белите брези", където беше третата ни нощувка, се отбихме до Орловите скали. На 2 май преди Кърджали спряхме до църквата „Св.

Йоан Предтеча", от която имаше прекрасна гледка към Водното огледало. Посетихме и историческия музей в града. Последната ни цел беше Димитровград, където обядвахме и част от групата посети музея на Пеньо Пенев. Притежателите на книжки „100 НТО" събраха минимум 5 печата. Късно вечерта се прибрахме в Търговище.

Григор Христов

25 туристи се „потопиха" в магията на Тъжанското пръскало

15 май 2016 г. – слънчев ден след многото дъждовни, събра над 20 любители на планината на стръмна разходка до красивото Тъжанско пръскало. Пътят от самото начало показа алпийския си характер със скалист склон, който бързо изведе на Селския завой – най-източната част на Русалийския проход. Оттам се откри панорама на целия скален венец, от който се спуска Пръскалото и дава началото на Селската река.

Пътеката продължи през габърова гора и след един час стръмно изкачване изведе на широката поляна Голяма папратлива, откъдето вече ясно се виждаше долната каскада на Пръскалото. Продължихме нагоре и не след дълго излязохме на горната граница на гората. Оттам започна продължително изкачване на рида Чимколиба с едноименния връх, висок 1640 м. Не беше лесно, но гледката от върха си струваше… От Чимколиба започна истинската алпийска част на маршрута. Дълго време прекосявахме стръмния склон на местността Под камъните с многобройните скални ниши и пръскала… Заветната цел все повече приближаваше и стигайки до водопада, всички останахме безмълвни – никой не го беше виждал толкова пълноводен… Огромната горна каскада се спускаше сякаш от небето, разбиваше се в скалите и образуваше още по-мощната долна част, която изчезваше в безкрайната зелена бездна на Селската река… Величествено, дори страховито усещане, което само дивата природа може да даде! Природата, която облагородява всеки и му позволява да покаже най-доброто от себе си!

Поздрави и благодарности на всички от групата, които с искрените си емоции допринесоха за този незабравим ден в най-дивата част на Централен Балкан!

До нови срещи!

Теодора Тарева – водач на групата

Поход на ТД „Стратеш" из Врачанския Балкан

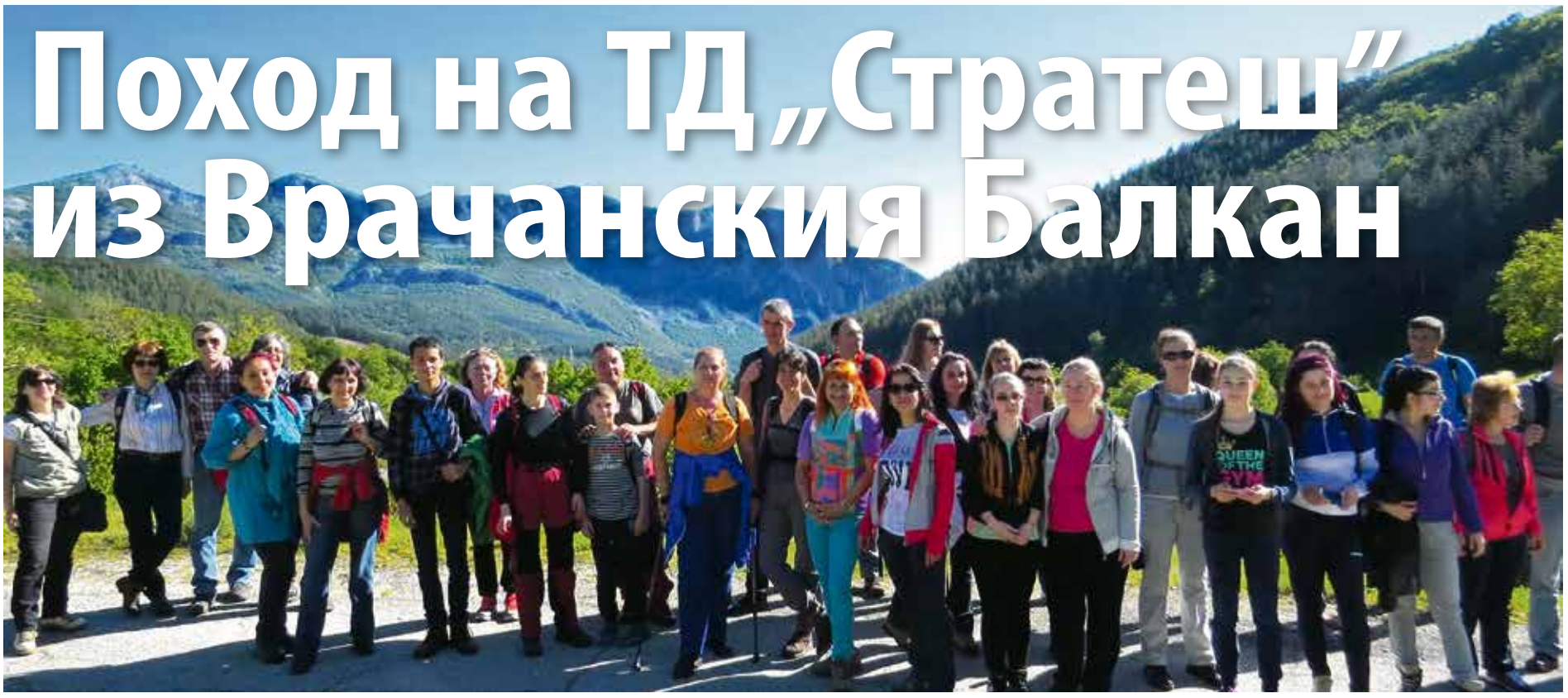

През май в традиционната ЗЕЛЕНА НЕДЕЛЯ еднодневният поход на ТД „Стратеш" бе посветен на суровата красота на Врачанския Балкан. Маршрутът включваше с. Згориград, екопътеката „Боров камък", големия водопад Боров камък, посещение на пещерата Леденика, Вратцата и природната забележителност Божия мост край с. Чирен.

В ранното утро на 15 май 41 души от 6 до 66 години потегляме към високия Врачански Балкан. В 9 ч. сме на изходната точка за екопътека „Боров камък" над с. Згориград. Обозначена е с добре направени информационни табели и карти. Балканът изпълва хоризонта, белее със скали нейде високо в небето, пролетно зелени гори застилат склоновете му, пъстроцветни поляни поглъщат стъпките ни. Минаваме през остатъците от голямото наводнение преди около 50 години, когато на 1 май се скъсва стената на хвостохранилището на мина „Плакалница" и нанася големи поражения по коритото на река Лева. Все още тук-там се виждат участъци като лунен пейзаж и стърчат останки от водонапорни кули, но младата зеленина вече залива следите и хергеле с малки кончета бързо разсейва мрачните мисли. Скоро стигаме до дървени стълби над малки прагове и не подозираме още, че ще ни водят нагоре до небето в следващите 2 часа. Пътеката е много стръмна, но атрактивна и лесна за преодоляване. Гледките са магнетични – букова гора, чисти планински води и прагове, възглавнички и туфи горски цветя, редки видове – диви орхидеи, дафне, момкова сълза, кандилки, звездици, незабравки, шипки. Носи се упойващ аромат на цъфнал глог и акации, птичи песни отвред. В огромни скални късове виждаме ниши и дообработки от човешка ръка. Впечатляващ е Драконовият камък с диагонално разположени симетрични ниши. Неусетно наближаваме билото и между вековните буки се провижда високата бяла колона на водопада – 63 метра. Струите се устремяват с грохот надолу, разбиват се в скалите и потичат в мрежа от пенливи потоци. Пътеката минава зад водопада в долната му част, неспирен дъжд се изсипва над нас, но всички са опиянени от красотата на мястото и усмивките не слизат от лицата. На 15 минути път нагоре по реката стигаме билните поляни и на една от тях в заслон и кът за отдих спираме да обядваме. Над главите ни се събират дъждовни облаци и тръгваме бързо по друга пътека надолу за селото. Минаваме през миришещи на смола гори от бял бор, дали името на местността – Боров камък, поляни от папрати. Няма ги вече стълбите и пътеката се вие по склона. Успява да ни наръси за кратко и майският дъжд. Стигаме до следващата ни цел – пещера Леденика в уречения час, точно в 15 ч. Изненадани сме приятно от модерния посетителски център с форма на летящ прилеп, включващ експозиции, кафе и 5D кино и развлекателния парк с въжена градина, стена за катерене, амфитеатър и тематичен приказен парк. Вече е топло и пещерата се е лишила от ледената си украса, но пак е впечатляваща с богатите си образувания и лазерното шоу, включено в посетителската програма.

Наближавайки Враца, спираме, за да минем пеша по панорамната алея в най-тясната част на пролома на река Лева – Вратцата, дал името на града, местността, планината. Отвесните скали на Вратцата са най-високите на Балканския полуостров (над 400 метра) и са най-популярният алпийски обект в България. Делят се на Централна стена, Източен и Згориградски масив. Тук е изграден дом на алпиниста и по скалните стени и ръбове целогодишно се виждат ентусиазирани катерачи. Видяхме паметника на Радан войвода, един от последните защитници на местната крепост от османските турци.

До последната цел на нашия поход – Божия мост – стигаме трудно и по интуиция, липсват табели и пътят е черен. Минаваме покрай консервираните стени на древна римска крепост. Вляво от нея откриваме пътеката за Божия мост. Огромен скален феномен, съперничещ на родопските Чудни мостове. Входът на тази естествена арка е висок 20 и широк 25 м. Дебелината на свода е от 9 до 12 м. По главната си ос тунелът е с дължина около 125 м и в него блещукат три езерца. По стените му се виждат издълбани вертикални ниши, свидетелстващи за култови церемонии, осъществявани на това място в древността. Грандиозно, живописно, носещо полъх на история място.

Връщаме се късно вечерта от големия преход, но заредени с чистата енергия на красивата българска природа.

Следващите прояви на туристическо дружество „Стратеш" са на 12 юни – ЗЕЛЕНА НЕДЕЛЯ на Видимското пръскало и девическия манастир „Света Троица" в квартал „Ново село" на град Априлци, и 18-22 юни – екскурзия в Източни Родопи.

Текст и снимка:
д-р Дарина Петрова

За 18-и път ТД „Калабак" изкачи връх Конгур

За 18-а поредна година ТД „Калабак" организира поход до любимия на петричани връх Конгур. От 2009 г. той е общоградски и е част от общинската програма, посветена на празника на града – Гергьовден. В тазгодишното издание взеха участие 146 туристи от Петрич и гости от Сандански и София, които се изкачиха на кота 1951 м, вписаха имената си в летописната книга и станаха носители на значката „Покорител на връх Конгур". Най-многобройна бе групата, водена от Елена Милушева – председател на клуба по пешеходен туризъм към ТД „Калабак". За втора поредна година в проявата се включиха децата от клуб „Млад планинар" с ръководител Иван Траянов и шестокласниците от 1-во основно училище „Кочо Мавродиев", водени от своя учител Иван Стоилов. Най-малките покорители на върха бяха 5-годишната Рая Младенова и 7-годишните Иван Точев и Ванеса Ангелова. С овации бяха посрещнати доайените – 86-годишните Кирил Гогушев и Никола Ковачев, които са живата история на туризма в Петрич.

За първи път най-масовата туристическа проява в общината бе с кметско присъствие в лицето на Димитър Бръчков, който също вписа името си в летописната книга. Колегите от Природен парк Беласица и тази година се погрижиха за безопасността на участниците, предоставяйки високопроходим джип за спешни случаи, а техният представител София Илкова направи пълен траверс по най-дългия маршрут.

Истинска атракция по време на похода бе двегодишната Вики Траянова, която достигна до местността Вършилото в мамината раница. Организаторите от ТД „Калабак", с подкрепата на Община Петрич, осигуриха безплатна храна за децата, а най-активните от клуб „Млад планинар" бяха наградени от кмета Димитър Бръчков с тениски „Конгур – 2016".

Григор Дремджиев
председател на
ТД „Калабак" –
гр. Петрич

Заслон „Бохемия"

На 100-150 метра от последната къща на град Рила, в посока Рилския манастир, се намира водопад Бохемия. Този участък от триста или четиристотин метра от пътя за Рилския манастир е най-тясното място след изхода на града, който е като естествена врата към Рилския манастир – шосе, река, а от двете страни скали. Вляво е величествената скала КРЪСТА, с кръста най-отгоре, така приличаща на грънцките скали – МЕТЕОРИТЕ. Под нея минава пътеката, по която е преминал свети Иван Рилски, когато се е оттеглил в Рилската пустиня.

Непосредствено на асфалтовия път за Рилския манастир след водопад Бохемия, срещу впечатляващата скала КРЪСТА, започва новата екопътека за местността Църквище, наречена „Водопади Бохемия". Тя се намира над големия водопад и е на около десетина минути ходене пеша.

И за там е думата ми – за тази пътечка, съществувала някога и забравена с годините, която през април 2011 година трийсетината и кусур мъже от туристическо дружество „Рила" – град Рила, възстановиха напълно с доброволен труд – три неделни дни идваха и се трудеха от сутрин до вечер. Освен че възстановиха пътеката до местността Църквище, туристите издигнаха на тази поляна в габеровата горичка и двадесетместна беседка с маси, пейки и барбекю в нея, а от беседката нагоре изградиха нова пътека до скритите в горичката красиви стъпаловидни водоскоци на водопад Бохемия. Така тази скрита досега красота стана достъпна за туристите, отбили се за малко от пътя за Рилския манастир.

На 15 май 2011 година възстановената пътека и направената беседка от рилските туристи беше открита тържествено от кмета на град Рила – Георги Кабзималски, и наречена екопътека „Водопади Бохемия". Над сто и двадесет души уважиха този тържествен момент за рилските туристи. И имаше защо. Тържеството беше открито от председателя на дружеството Иван Димитров (Тахтаджийски). Той посочи, че за да се съберем тук, освен идеята и резултата от труда на членовете на туристическото дружество, голяма роля е изиграла и Община Рила, която още с първото предложение се е съгласила и спонсорирала мероприятието, като е дала дървения материал за изграждане на беседката. Майсторът дърводелец Станке Куков пък веднага се съгласил да съдейства, бизнесменът Генчо Крънжилски от Благоевград обещал покрива. И само за три неделни дни през април и май – ето я беседката готова. Но защо го наричаме заслон сега? Защото успешно приютява туристи при лошо време, дори и чуждестранна двойка е преспала там.

В своето кратко изказване кметът Георги Кабзималски изрази удивлението си от тази благородна идея на рилските туристи, също припомни и че те през 2007 година направиха изцяло и паметника на руските воини, паднали жертва през Руско-турската война през 1877 година и погребани в рилското гробище.

След това мъжката вокална група, сформирана към туристическото дружество, имаше думата – изпя няколко песни със съпровод на акордеон и китара. Най-вълнуващият момент обаче беше, когато думата взе рилският турист ДРАГАН УГРИНОВ и обяви, че той и сестра му ЗОРКА УГРИНОВА подаряват на рилското туристическо дружество КОПРИНЕНО ЗНАМЕ. Двамата свещеници – отец СТЕФАН и отец ПЕТЪР, които бяха там, осветиха както построения заслон, така и новото знаме на дружеството.

Така от ранна пролет до късна есен гражданите на Рила, техните гости, рилските туристи и преминаващите туристи за Рилския манастир са там. Освен да се полюбуват на природата, да отдъхнат в беседката, могат и да пийнат вода от оригиналната чешма – само на три метра от заслона, за която Мануил Василев (МЪНИ) докара вода от водопадите с 260-метров маркуч. Нека кажем, че кметът удържа на думата си и по естествения улей докара до заслона и чиста вода за пиене от градския водопровод.

Първа рожба е този заслон на нашето туристическо дружество, след като през 2000 година беше изправено пред закриване и прекратяване на дейността си. Тежка криза изживя то, след като предходни управници го лишиха от активите му – продадоха един ресторант, след това втори, перално и накрая и хижата. Закриха и три щатни бройки. Вече се очертаваше краят на дружеството, когато щатният секретар на поредното събрание предложи дружеството да бъде закрито. Но присъстващите стари членове не дадоха съгласието си. В началото на 2004 година дойде ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯТ секретар на БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ – Венцислав Удев, и се избра временно изпълняващ секретар.

На 29 февруари 2004 година се организира първата екскурзия на туристите, вярващи във възстановяването на дружеството, до „Байкови дупки" в Пирин. Така се започна – всеки месец с мероприятие до изборното събрание и след него. Тридесет и петима туристи се качиха на връх Мусала на 15 септември 2004 година и до края на годината численият състав на дружеството нарасна до 100 ентусиасти.

От ранна пролет до късна есен рилските туристи са по планини, села и градове, пещери и манастири, а през 2012 година дружеството в малкия град Рила достигна 210 членове. Въпреки че членският внос нарасна драстично, особено за работещите, това не създаде спад в броя на членовете на туристическото дружество, които днес наброяват 180 души. Това говори, че рилското туристическо дружество е необходимо на гражданите на подпланинското градче Рила, Кюстендилска област, и има значение в обществения живот за поддържане буден туристическия дух, както е било години наред.

През 2013 година туристическо дружество „Рила" тържествено отбеляза своя 115-годишен юбилей. Достойни последователи на учредителите от 1898 година са днес рилските туристи. Опознават родината и я обичат, както е повелил основоположникът на туристическото движение в България – Алеко Константинов-Щастливеца.

25.04.2016 г.
Иван Димитров (Тахтаджийски)
почетен председател на ТД „Рила" – гр. Рила

17-а среща на Балканския планинарски съюз

На 28 май се състоя 17-ата среща на Балканския планинарски съюз. Тя се проведе в град Вршац – Сърбия. Присъстваха делегации от всички страни членки на Балканския планинарски съюз, както и президентът на Международната асоциация по планинарство (UIAA) – Фриц Врилянд, зам.-председателят на Чешката планинарска асоциация – Ян Блоудек, както и представители на Италианския алпийски клуб – Умберто Мартини и Лучия Фополи. Нашата страна бе представена с един делегат – г-н Ивайло Христов.

Делегатите бяха приветствани от официални лица от страна на домакините.

Съгласно дневния ред бяха разгледани следните въпроси:

Отчет за проведената експедиция до връх Килиманджаро 2015 г. – докладва Живко Темелковски – Македония.

Финализиране на Проекта за 10-те балкански първенци – стартиран по инициатива на БТС.

Доклад за завършеното съревнование по планинско ориентиране, организиран от Словения и Сърбия.

Доклад за проведения през 2015 г. в Словения семинар за инструктори.

Доклад за проведената в Милано среща, с цел създаване на Европейска планинарска организация – докладва Боян Ротовник, Словения.

Дискусия за взаимодействието между регионалните организации и UIAA.

Финализирането на проекта за 10-те балкански първенци получи единодушна подкрепа от всички делегати. Предстои отпечатването на членските книжки и тяхното разпространение.

Отбелязана бе и 115-годишнината на Сръбския планинарски съюз.

114 години ТД „Орлово гнездо" – Казанлък

На 12 май 2016 се навършиха 114 години от основаването на туристическо дружество „Орлово гнездо" в град Казанлък. В чест на празника се състоя среща на поколенията, сегашното ръководство на дружеството с предишни членове на ръководството и активни туристи през годините. Приветствие към гостите отправи председателят на дружеството г-н Желъо Желев. Поздравления по повод празника отправиха и секретарят на дружеството г-н Кръстьо Петков, председателят на клуба на ветераните туристи г-н Стойчо Иванов, основателката на алпийския клуб към дружеството преди 55 години г-жа Дафина Гъдева, туристът ветеран г-н Минчо Христов, г-жа Христина Банова и г-жа Мария Пашалова, г-н Христо Гъдев и други. С медал за особени заслуги на БТС и плакет беше награден г-н Мариан Ненков – председател на ВГТП „ЕХО" и член на управителния съвет на ТД „Орлово гнездо".

НА МНОГОЯ ЛЕТА, ПРИЯТЕЛИ!

ПОКАНА

Заповядайте от 22 до 24 юли 2016 г. на XVI ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПОХОД- ПРЕКЛОНЕНИЕ "ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ЦАНКО ДЮСТАБАНОВ" – един урок по родолюбие и патриотизъм, посветен на 140 години от Априлското въстание и 80 години от освещаване паметника на четата в местността Ранни бунар – мястото на последното й сражение под връх Марагидик в Стара планина.

Подробности и заявки за участие: до 10.07.2016 г. на тел.: 0898451660; 0884917706; 0878764443 – инж. Милка Караджова

ПОКАНА
От ТД "Осогово" – гр. Кюстендил

Уважаеми колеги,

Каним ви на традиционното изкачване на връх Руен (Осоговската планина), което ще се проведе на 3 юли 2016 година. Изходен пункт - 8,00 ч. от хижа "Осогово". Преходът е 4 часа в едната посока.

В 12,00 ч. на върха е срещата с македонските и сръбските туристи.

Резервация за нощувка може да се направи на хижа "Осогово" – телефони 0896 68 84 84, 0888 22 79 68 – Росен; комплекс "Три буки" – телефон 0887 564 265 – Теодора, и профилакториум ДАП – телефони 078 55 02 44, 0886 014 335 – Таня. Има възможности и за желаещите да кампират в района на "Три буки" около бунгалата на комплекса.

Внимание: носете лична карта в граничната зона!

С планинарски поздрав:

Хр. Абаджиев – председател

XX спортно-туристически празник на учениците от Столична община

За двайсети пореден път се проведе традиционният спортно-туристически празник на учениците от Столична община в местността Момина скала на Витоша. Той се организира от Българския туристически съюз и Столична община.

В ранната сутрин учениците потеглиха в походна колона от Княжево към местността Момина скала. Придружаваха ги планинският водач Данчо Лазов, Пелагия Чернева и Павел Иванов от Столична община.

На поляната всеки желаещ имаше възможност да се включи в щафетната игра, построяване на палатка, теглене на въже и планински волейбол. Най-многобройни участници и най-добре се представиха учениците от 199 ОУ, 73 СОУ, 26 СОУ и 16 ОУ. Все пак преднина имаха състезателите от Втора английска гимназия и 73 СОУ. В надпреварата по-малките и по-големите взаимно се подкрепяха и поздравяваха.

След приключване на празника класираните на първите три места по дисциплини бяха наградени с фланелки от Столична община и рекламни материали от БТС и дирекцията на ПП „Витоша“.

След награждаването децата потеглиха към София, а част от тях останаха до късно следобед в планината да играят и да се забавляват.

Вълнуваща разходка из Средна гора

Изходната точка на нашия маршрут е гр. Копривщица, свято място за всеки българин, малко градче, сгушено в прегръдките на Средна гора, заобиколено от вековни борове, съхранили паметта за горди хора и героични събития. Оттук започва нашето пътешествие сред завладяващата природа на Средна гора. Наоколо – цъфнали цветя и билки – пир за сетивата ни, които жадно попиват омайващи картини, горски звуци, опияняващи аромати.

Стигаме до табела, която ни указва, че сме в подножието на вр. Богдан (1604 м н.в.), най-високия връх в Средна гора, и макар и да усещаме вече умора, правим това, което всеки турист би направил – тръгваме нагоре към върха.

Вечерта се настаняваме в хижа „Средногорец“, която се намира във високите части на Средна гора, на около 20 минути от връх Малък Богдан (1531м н.в.). Хижата е много добре поддържана, обновена и отоплена. Посреща ни радушно и добросърдечно хижарят Христо. А какви само вкусни чорби ни беше наготвил!...

На другия ден тръгваме към хижа „Фенера“. Пътеката ни минава покрай невероятно красиви места, а как само ухае на глог и зеленина… За около час и нещо стигаме до изоставената хижа „Чевира“ (може да се срещне и като „Чивира“, а на част от указателните табелки името на хижата е написано като „Чавира“). Районът е изключително красив. В ниското на поляната откриваме корпуса на изоставен самолет изтребител и заради „оная“ реклама или за нещо друго ние, жените, се качваме на самолета и… се снимаме.

Предстои ни доста стръмно спускане и сериозно изкачване. На Емо още от сутринта му се налага да върви по чехли. Герой! Само че това май му се случва за втори път. Преди години на хижа „Безбог“ го оставихме да ни чака и да се „мъчи“ с чаша студена бира… Когато свършва изкачването, пред нас се открива великолепна гледка: от лявата ни страна се виждат Стара планина и върховете Амбарица и Купена, а отдясно – планините Рила и Пирин. Завладени от величието на природата, не усещаме времето и пътя до хижа „Фенера“.

Тя е разположена на 1320 м н.в. От терасата се открива прекрасна гледка към билото на Средна гора, Карловското поле и Стара планина. На юг, на връх Кози грамади, има останки от средновековна стражева кула и укрепление. В подножието на върха се намира древно тракийско светилище с оброчни камъни, върху които са се извършвали ритуални жертвоприношения, и пещера, в която царят жрец се е оттеглял, за да се появи оттам осенен с изгрева на Слънцето.

И тук ни посрещат гостоприемно и ни предлагат вкусни чорби – от агнешки дреболии и класическата за туриста шкембе чорба. Аз лично за първи път вкусих бобена чорба с манатарки. Повярвайте ми, заслужава си да се опита. С риск да пренебрегна милото и сърдечно гостоприемно посрещане на хижаря Иван Гарвана, ще отделя по-специално внимание на прасето Гътю, което ни следва неотлъчно навсякъде. Това прасе не само върви като куче след всеки от нас, запътил се я на разходка, я да се усамоти, но ни придружава и при изкачването до разкопките. А после чинно позира за снимка.

Последният ден е не по-малко изпълнен с емоции. Четиричасовият преход минава през тучни ливади и ловни полета. Цецо Миховски, вождът на нашата туристическа дружина, намира стар оглозган череп на крава и гордо си го понася върху раницата. Така е, мъжете обичат трофеи…

Стигаме до крайната точка на прехода – село Старосел. Повечето от нас са били тук, но пък винаги може да се види и преживее още нещо.

Сега, когато си припомням местата, където бяхме през тези чудесни три дни, си давам сметка колко щастливи хора сме!

Даниела Кънева,
ТД „Амбарица 1912“ – гр. Троян

ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен, на 115 години

На 21 май 2016 г. на хижа „Среброструй“ ТД „Кайлъшка долина“ – гр. Плевен, отбеляза своята 115-годишнина, с участието на всички клубове. Групата от пешеходния клуб тръгна от моста в началото на парк „Кайлъка“, в същото време колоездачите потеглиха от центъра на град Плевен и всички пристигнаха на хижа „Среброструй“. Тук се проведоха състезанията по коло - рали, спортно ориентиране и Четвъртият преглед на туристическите умения и сръчности за учещи за приз „Кристален еделвайс“ – „Кайлъка-2016“. На язовир „Тотлебенов вал“ се проведе воден слалом.

Докато се провеждаха състезанията, туристически песни огласяха местността Среброструй, изпълнени от хор „Кайлъшко ехо“. А на 14 май 2016 г. хорът участва в Националния песенен концерт „Елате в Плевен“ заедно с хорове от В. Търново, Сливен, Ловеч. С изпълнения на туристически песни се включиха и ветераните.

Председателят доц. д-р Венци Росманов дари за офиса на дружеството портрет на Алеко Константинов с думите: „Тези 115 години извървяхме ние, а следващите 115 ще извървите вие и нека на стената виждате портрета на Алеко и той да ви вдъхновява за още успехи в туристическото движение“.

Наградите на победителите – купи и медали, връчи Ирена Иванова от отдел „Младежки дейности, спорт и туризъм“ в Община Плевен.

В Четвъртия преглед на туристическите умения и сръчности за учещи за приз „Кристален еделвайс“ – „Кайлъка-2016“, участваха ученици от 5-и до 8-и клас и от 9-и до 12-и клас в дисциплините: „комбинирана спортно-туристическа щафета“, „теглене на въже“ и „построяване на палатка“. От 5-и до 8-и клас на първо място в комплексното класиране е отборът на ОУ „Отец Паисий“ – гр. Кнежа, на второ място ПГ по транспорт „Проф. Цветан Лазаров“ – гр. Плевен, и на трето място отборът от с. Брестовец. От 9-и до 12-и клас: първите места в „Комбинираната спортно-туристическа щафета“ и „теглене на въже“ са за отбора на ПГ по земеделие „Стефан Цанов“ – гр. Кнежа; първо място за отбора на ПГХВТ „Луи Пастьор“ за „построяване на палатка“. Кристалният еделвайс получи ПГ по земеделие „Стефан Цанов“ – гр. Кнежа.

Колорали: възраст до 9 г. момчета: 1. Даниел Георгиев, 2. Валентин Илиев, 3. Деан-Александър Тодоров; момичета: 1. Мира Стефанова. Възраст 9-12 момичета: 1. Вяра Митковска; момчета: 1. Дамян Ламбов, 2. Деян Митковски. 12-18 г. юноши:1. Християн Борисов, 2. Камен Иванов, 3. Мартин Лазаров.Жени: 1. Кристина Георгиева, 2. Ваня Начева, 3. Кристина Китова. Мъже: Иво Илиев, 2. Сергей Божинов, 3. Владислав Върбанов. Мъже 40+: 1. Михаил Сигаров, 2. Миро Боянов.

Воден слалом: жени: 1. Надя Генова, 2. Богдана Голдс, 3. Бояна Димитрова. Мъже: 1. Йордан Николчев, 2. Венцислав Георгиев, 3. Стив Джефри Голдс.

Ориентиране: момчета до 10 г.: 1. Владислав Буковски, 2. Александър Иванов, 3. Атанас Атанасов. Юноши мл.възраст 12-14 г.: 1. Валентин Петров, 2. Калоян Иванов. Девойки мл.възраст 12-14: 1. Ханна Лачева, 2. Вилиана Гургурова и Анна Лачева. Девойки ст.възраст 16-18: 1. Полина Атанасова, 2. Мира Аврамова. Юноши старша възраст 16-18: 1. Антоан Йоцов, 2. Здравко Христов, 3. Захари Маринов.

Лидия Цанова
ТД „Кайлъшка долина“ – гр. Плевен

БТС отчете дейността си

Експозе на Венцислав Удев - Изпълнителен секретар на БТС

120 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНО ТУРИСТИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ

"През 2015 година отбелязахме едно изключително събитие – 120-годишнината от създаването на организираното туристическо движение. Достоен юбилей за българските туристи и чест за БТС да го отпразнуваме. Въпреки затрудненията и скромните финансови възможности на Съюза, вложихме средства и усилия да превърнем тази бележита годишнина в празник на духа през цялата 2015 година.

Беше изготвена Програма за честването на юбилея, която Управителният съвет прие и утвърди състава на Организационния комитет за реализацията й. В него бяха привлечени представители на много държавни ведомства и структури, сродни неправителствени организации и видни дейци на туристическото движение.

Изработени бяха няколко вида юбилейни рекламни материали. Подготвихме публикации в печатни медии и отразяване в някои електронни медии на прояви, посветени на юбилея.

В повечето туристически дружества в страната също бяха проведени мероприятия, посветени на 120-годишнината, които се отразяваха в специалната рубрика на съюзния ни вестник "Ехо". В нея дружествата изпращаха текстове, които впоследствие ще бъдат ползвани за написване на историята на Българския туристически съюз.

През цялата година бяха организирани множество мероприятия, посветени на 120-годишния юбилей. Те са отразени в Отчета за работата на БТС, с който вече сте запознати.

Кулминацията в честването на 120-годишнината беше тържеството на Черни връх, на който в празничния ден се качиха около 3500 туристи. По пътя към върха туристическите дружества развяха специално изработените юбилейни знамена с образа на Алеко. От сцената на върха получихме поздравления от Лиз Нилсен – президент на Европейската асоциация за пешеходен туризъм, от директора на ПП "Витоша" и други гости.

На 19 декември в зала "България" връчихме годишните награди на Съюза. На събитието присъства председателят на Народното събрание г-жа Цецка Цачева.

Считам, че БТС се справи с изпълнението на Програмата за честване на юбилея, макар че някои от мероприятията, заложени в нея, не можаха да се осъществят. Главната причина е липсата на парични средства.

Едно от мероприятията от международния календарен план, посветено на 120-годишнината, с провеждането на което се гордеем, бе международната конференция на Блаканския планинарски съюз. Тя се състоя в края на май 2015 г. Домакин на срещата беше Туристическо дружество "Кайлъшка долина" – Плевен. В избора на Управителния съвет относно домакинството решаващи фактори бяха отлично стопанисваната материална база на дружеството, богатият организационен живот и високото ниво на спортно-туристическата дейност. Радостни сме, че участниците в международния форум бяха силно впечатлени от перфектната организация и от всичко, което им беше показано в Плевен."

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ИНСТИТУЦИИТЕ

"На миналото Общо събрание, проведено през 2015 г., ви споделих, че БТС отправи предложение към Министерството на туризма Националният регистър на туристическите хижи в България, който се води от Министерството на младежта и спорта, да премине към министерството на министър Ангелкова. Аргументите ни бяха, че през годините регистърът на хижите в ММС се води формално и е непълен, не се поддържа и обновява, което ни създава сериозни проблеми при стопанисване на обектите и възникналите по този повод отношения с различни държавни институции, явява се и пречка при кандидатстването ни по европроекти.

След няколко разговора, проведени по инициатива на министър Кралев, можем да заявим, че между Туристическия съюз и Министерството на младежта и спорта (ММС) са установени много добри отношения и се радваме на чуваемост по отношение на дейността ни, а Регистърът на хижите остава в ММС.

Благодарни сме на министър Красен Кралев за подкрепата в презентацията и медийното отразяване на Програмата за честване на 120-годишнината на БТС, както и за участието му в тегленето на годишната томбола на Националното движение "Опознай България – 100 НТО", проведена на 6 ноември.

В резултат на съдействието ни с ММС бяха приети всички наши предложения по изменението и допълнението на Закона за физическото възпитание и спорта. В проекта на Закона, който е внесен за разглеждане от Народното събрание, по наша инициатива е създаден нов раздел – "Социален туризъм", като БТС запазва статута си на единствена Национална спортна организация, която го практикува.

Можем да се похвалим с успех и в цялостното изготвяне на Наредбата за категоризацията на туристическите хижи, която е приета официално и по която Министерството на туризма извършва категоризацията на този род обекти съвместно с експерти на БТС.

Чудесно си сътрудничим и с екипа на Природен парк "Витоша", като в негово лице намираме партньор, съдействащ винаги на инициативите ни, провеждани на територията на Парка."

ЕМБЛЕМАТИЧНИТЕ ЗА БТС НАЦИОНАЛНИ ДВИЖЕНИЯ

"Продължава да е приоритетна работата ни, свързана с националните движения на БТС. Откакто през 2003 г. възстановихме Националното движение "Опознай България – 100 национални туристически обекта", то се превърна в наша визитка. Но на огромен интерес се радва не само то. Все повече са участниците в движението "Покорител на 10-те планински първенци". Множат се и желаещите за участие в движението "10-те балкански първенци", което по наша инициатива се подготвя от Балканския планинарски съюз. Надяваме скоро да бъде финализирано.

ОРГАНИЗАЦИОННОТО УКРЕПВАНЕ НА СДРУЖЕНИЕТО

През 2015 година продължихме да работим по организационното укрепване на БТС и да оказваме методическа помощ на туристическите дружества. Членове на Ръководството на БТС и Инспектората, Председателят на БТС и колеги от изпълнителния състав на БТС се постараха да откликнат на покани от нашите членове и да посетят не само туристически прояви и празненства на дружествата, но и техни Общи събрания. Констатациите ни са, че на много места тлеят конфликти и неразрешени проблеми, свързани предимно с наличната материална база.

За съжаление 2015 година премина не само под знака на 120-годишния ни юбилей, но и под знака на многобройни проверки на БТС от различни държавни структури, инициирани от лица със съмнителни амбиции и лични фиксации.

Такова поведение, агресия и неподбиране на всички възможни средства в името на собствените цели, влагане на толкова енергия да се руши, да се съсипва често ни кара да казваме, че българинът все повече се поддава на деструктивното мислене, на разделението и омразата. Не липсват ежедневни примери и в политиката, и в правораздаването, дори и в Църквата.

Не беше подминат и Българският туристически съюз. Не ни е за първи път да ни заливат с клевети и да ни влачат по съдилища, но съдебната война, която заместник – председателят на ТД "Никола Симов" – Търговище, Елка Колевска води срещу БТС и Управителния му съвет вече няколко години, криейки се зад името на Туристическото дружество, е безпрецедентна в историята на Съюза.

Когато едно физическо лице, водено от лични мотиви, най-вече материални, влага толкова сили и такъв ресурс за съсипване на БТС, нещата излизат извън частния интерес. Най-лошото е това, че в подобна ситуация на разпри и раздори се намират и доста други членове на нашето Сдружение на територията на страната."

Експозето на Изпълнителния секретар публикуваме със значителни съкращения.

Инспекторатът

"В своята работа Инспекторатът на БТС залага изцяло на превантивната си дейност – заяви неговият председател Валентин Симов. – Проверките показват, че е необходимо да се преразгледат някои от договорите с наемателите, както и изпълнението на инвестиционните програми." Той заяви, че в Инспектората на БТС могат да се подават сигнали за нередности не само в организационно-финансовия живот на БТС, но и за такива, случващи се в хижите на БТС и туристическите дружества."

Общото събрание гласува отпадането на четири туристически дружества: **ТД "Кадин мост" – гр. Невестино, обл. Кюстендил, ТД "Рила" – гр. София, ТД "Батовска долина" – гр. Добрич,** и **Дом на туриста "Васил Апостолов" – гр. Перник**. До този акт се стигна, тъй като дружествата не са плащали членски внос, не са закупували марки, не са представяли отчети за дейността си и не са се включвали в проявите от Националния календарен план. Друга причина е, че не представят отчети за дейността си към Централния регистър на Министерството на правосъдието и не са регистрирани в Националния туристически регистър на Министерството на туризма.

Бяха изключени без освобождаване от от-

през 2015 година

Председателят на БТС връчи плакети по повод кръгли годишнини на Георги Петров (вляво) и Атанас Манолов

Перспективата

Доц. д-р Алексей Стоев – Председател на БТС: Сдружението се нуждае от единство

"Конфликтите водят до това Съюзът да се превърне в маргинализирана организация. А ние ще направим всичко необходимо, за да не допуснем това. БТС има проблеми с някои от местните дружества, които не стопанисват материалната база, а я приватизират. Това, което преживяхме на това Общо събрание, свързано с казуса по изключване на туристическо дружество "Никола Симов" от Търговище, е катарзис, но трябва да го преживеем, за да стане БТС по-силен, да укрепва и да се развива.

Основните усилия занапред ще бъдат насочени към националните движения "Опознай България – 100 национални туристически обекта" и "10-те планински първенци", както и към проявите, включени в Националния план – като БТС трябва да работи в единение с общините и областните управи.

Надяваме се заедно с Министерство на образованието и науката да успеем да променим Наредба № 2, която много затруднява дейността ни. Надяваме се също така да поставим основите на Историята на Сдружението, за да може по време на 125-годишнината на организираното туристическо движение тя да стане факт. Ние сме длъжни това, което сме преживели, да го запазим за поколенията."

Дискусията накратко

Председателят на БТС, който ръководеше Общото събрание, призова делегатите да бъдат градивни в дискусията. Откроиха се няколко основни проблема и предложения, свързани със стопанисването на материалната база и туристическата маркировка.

Според **Стоян Чолаков от ТД "Орела" – гр. Хисар,** на много места наемателите на хижи, собственост на БТС, не правят отстъпка до 20% за туристите членове на Сдружението. В тази връзка бе и друго изказване, което обърна внимание върху факта, че Съюзът трябва да засили контрола си върху наемателите – не само да спазват договорните отношения, но и да предлагат добри условия за нощувка и храна, а не да завишават цените своеволно и неправомерно.

Друг проблем, който от години е на вниманието на БТС, е въпросът с опазването на материалната база, към която, както каза **Нено Ненов от ТД "Бор" в с. Горна Махала,** има нездрави апетити. Така хижа "Бор" е била продадена от председателката на туристическото дружество и единствено изпълнителният секретар на БТС е помогнал в съдебните дела, които и към момента се водят, за да се възвърне собствеността на хижата на туристическото дружество.

Спас Карпаров от ТД "Бунай" – гр. Панагюрище, акцентира върху факта, че е задължително туристическата маркировка да се прави по единни стандарти, но е препоръчително общините да допускат и отделни групи да я извършват. В продължение на тази тема бе изказването на представителя на смолянското туристическо дружество "Карлък", който даде добър пример за взаимодействие между туристическото дружество и Община Смолян, които са обединили усилията си и така са се маркирали няколко туристически пътеки. **Изпълнителният секретар Венцислав Удев** заяви, че в БТС има необходимите бои, табели и колове и те ще бъдат предоставени на дружествата, за да изпълняват тази много важна част от дейността на Сдружението.

Гласувано бе отпадането и изключването на членове на БТС

говорност по отношение на материалните активи още четири туристически дружества, които не участват в дейността на Сдружение "БТС" и проявяват безстопанственост по отношение на материалната база. Такова дружество е **ТД "Вихрен – гр. Банско,** което е натрупало огромни задължения към Община Банско и НАП, а хижите "Вихрен", "Бъндерица" и Туристически дом "Едел-вайс" в периода 2007-2010 г. са неподдържани и изоставени и тънат в разруха, което наложи УС на БТС да вземе решение за прякото им стопанисване от БТС. Другото изключено дружество е **ТД "Веслец" – гр. Враца,** което също уронва престижа и доброто име на Сдружението с лошо и безотговорно стопанисване на поверената му материална база, като всички обекти – собственост на дружеството, са продадени – Туристически дом "Веслец", хижа "Пършевица", хижа "Леденика", хижа "Вестителя" и Алпийски дом.

ТД "Кърджали" – гр. Кърджали, е изключено, тъй като не представя годишни счетоводни отчети в БТС; не представя информация за дейността във връзка с категоризацията на дружеството по ЗФВС; не се включва в проявите от Националния календарен план; не плаща членски внос и не закупува членски марки от 2010 г.; както и поради факта, че в туристическата база на дружеството не се спазва Правилникът за туристическите хижи в РБългария.

Когато стана дума за изключването на **ТД "Никола Симов" – гр. Търговище,** аргументите в експозето на Изпълнителния секретар бяха много внимателно изслушани от делегатите на Общото събрание и те гласуваха решението на Управителния съвет за изключване, тъй като това дружество отказва да представя годишни счетоводни отчети в БТС въпреки наличие на съсобственост между БТС и туристическото дружество. Неколкократно отказва достъп на Инспектората на БТС до документи на дружеството за извършване на проверка, възпрепятствайки го да упражни правомощията си. А заместник-председателката на дружеството системно и целенасочено уронва престижа и доброто име на Сдружение "БТС", изпращайки сигнали против него в различни държавни структури, съдържащи неверни, манипулативни и умишлено злонамерени твърдения, вследствие на което са инициирани многобройни едновременни проверки на Съюза в навечерието на 120-годишнината от създаването му: в Министерството на младежта и спорта – за отнемане спортната лицензия на БТС; в Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; в Софийската градска прокуратура, АДФИ и НАП. Повечето проверки вече са приключени - в полза на Българския туристически съюз. Но за голямо съжаление в съюзния живот на БТС този казус, продължаващ от години, се превърна в перфектна илюстрация за това как някой системно и целенасочено руши авторитета на Сдружението, граден с десетилетия.

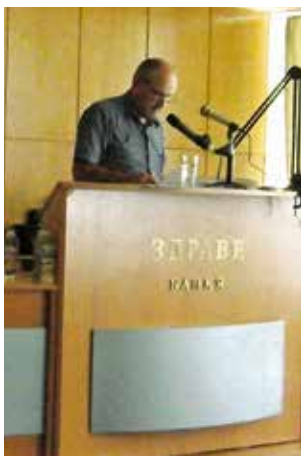

Пътеводител Ком - Емине

Продължение от брой 5

Хижа „Лескова“ – местност Белия камък (6 часа)

От хижа „Лескова“ може да се тръгне обратно на север – по пътеката, описана при слизането от билото до хижата в предходния етап. За 30 минути се излиза на главната билна колова маркировка Ком – Емине, по която се продължава надясно (югоизток-юг), подсичайки връх Увеса. Още 30 минути след това се стига до седловина Преслопа.

Макар подсичането на връх Увеса да е приятно и от ливадите да се откриват гледки към връх Мургаш, Софийска планина и Витоша, то може да бъде пропуснато, като от хижа „Лескова“ се излезе на билото директно на югоизток от хижата (южно от връх Увеса). От хижа „Лескова“ маркировката продължава на изток със стръмно изкачване покрай дърво с множество табели. За да се спести изкачването, може да се заобиколи по земния път 50 м на север до ъглопътя, където се завива по пътя надясно (на юг) и се връща до маркировката източно от хижата. Маркировката, идваща от хижата, пресича земния път и през рядка гора и поляни се изкачва на изток-югоизток до нов земен път. Той идва от север, от 180-градусовия завой (намиращ се на 200 метра северно от хижата), описан в предходния етап. Продължава се надясно по този път на юг-югоизток, като се минава покрай две изоставени полусъборени къщи от Лескова махала. След 300 м се стига до ъглопът.

Тук има два варианта.

Маркираният с лентова маркировка и табели вариант продължава наляво (на изток) и нагоре. След това земният път върви по северния край на гора, изкачва се на билото и се съединява с коловата маркировка на основния билен маршрут Ком – Емине, идващ от северозапад (след като е подсякъл югозападния склон на връх Увеса). Продължава се надясно (на юг-югоизток) по коловата маркировка през своеобразен портал от красиви големи дървета, на които има поставени марки и табели. След още 20 минути (500 м) се слиза на седловина Преслопа.

Немаркираният вариант (малко по-кратък) продължава по пътя надясно (на югоизток), минава покрай последните къщи на Лескова махала, през горичка и поляни и за 20 минути се достига седловина Преслопа.

Седловина Преслопа се намира между връх Увеса (1455 м) на север и връх Бигла (1321 м) на юг. Източно от нея е Тевната река, начален приток на р. Боговица, а на запад – Карачов дол, начален приток на р. Девич. Тук се срещат землищата на с. Литаково и Лескова махала.

От Преслопа се тръгва право на юг с леко изкачване на връх Бигла. Вдясно (на запад) остава връх Белинишка чука (1243 м). Връх Бигла е покрит с гори и от него няма гледка. Той не се качва. При подсичането му се пресичат множество дървосекачески пътища, правилният път често променя посоката си и затова трябва внимателно да се следи маркировката.

На слизане от върха широколистната гора се превръща в смесена и пътеката от ясно очертана става по-трудно проследима, като основната посока е на югоизток-изток. Навлиза се във вековна букова гора, където има сечище. Един час след седловината Преслопа (1 час и 30 минути след хижа „Лескова“) пътеката излиза от гората в северозападния край на местността Малка Белева поляна. В североизточния край има ловджийско чакало, в което при необходимост могат да преноощуват двама-трима души, има врата и прозорци.

Вляво (на изток) води път до с. Литаково (9 км), а вдясно (на запад) се спуска път до махала Лаг на с. Огоя (1 час и 30 минути до махала Лаг; 2 часа до центъра на с. Огоя). На 10 минути надолу по пътя за с. Огоя се намира Хайдушкото кладенче (извор), което понякога пресъхва.

Стълбовата маркировка пресича поляната в южна посока и за 5 минути се качва на връх Белева поляна (1185 м). Почти на най-високата му точка има метален стълб от ЗКМ.

Панорамата от върха е забележителна. Право на север е голата Брезовишка могила, вдясно от нея е гористата Тихова могила, пред която е закътаната Малка Белева поляна с ловното чакало, през която е минал маршрут Ком – Емине. Вляво от тях изпод мощния купол на гористия връх Бигла се подава Увеса. На запад при ясно време се стелят планините от Краището до Осоговска планина с връх Руен. От Витоша се вижда само Копитото с телевизионната кула. Южният хоризонт се запълва от Муртините чукли и Златаришка чукла. Между тях – право на юг – първенецът на Балканския полуостров – връх Мусала, вляво от който се редят върховете на Източна Рила до връх Белмекен.

На изток билото на Стара планина продължава с Рудешки камък, Мургаш, Звездец и Баба. Следват върховете Капалу, Курдуна, Свищиплаз, Паскал, Картала, Вежен. И накрая – Амбарица, Купена, Ботев, Кадемлиите.

Върхът може да не се изкачва, а да се подсече отляво (от изток) по пътека, минаваща в покрайнините на гората, по която рядко се минава.

От върха се слиза в южна посока по стръмен каменист път, покрай който продължава зимната колова маркировка. Върви се през нискостеблени храсти и се излиза на равната и обширна Белева поляна (Голяма Белева поляна). Вдясно (западно), на 50 метра от пътя, се намира котата на връх Данчулица (1113 м) – леко възвишение с трудно забележим бетонен знак.

В южния край на поляната, преди земният път да навлезе в гората, надясно (на запад) отново се отделя път за махала Лаг на с. Огоя (2 часа), който следва първите притоци на Огойска река, и след половин час (в т.нар. местност Водослива) се слива с пътя, слизащ от Малка Белева поляна през Хайдушкото кладенче.

В началото на пътя за с. Огоя, на 70 м вдясно (западно) и надолу от последния маркировъчен стълб на коловата маркировка, се намира чешма Мечулица, изградена от доброволци от Планинарски форум (http://planina.e-psylon.net) през пролетта на 2014 година по идея на ком-еминееца Мехмет Шакир (Мечо). Мястото е подходящо за отдих и нощувка (10 минути от връх Белева поляна, 1 час и 50 минути от хижа „Лескова“).

Наблизо (вдясно, западно от пътя) има малка паметна плоча на загиналия на 20 октомври 1974 г. при злополука при изпълнение на служебния си дълг Петър Цветков Стоянов (роден на 5 юли 1942 г. в с. Буковец). След нея се навлиза в букова гора и започва постепенно изкачване, заобикаляйки връх Златаришка чукла (Златаришки камък) (1266 м) от запад. Има сечище и затова трябва да се следи маркировката. Десните разклонения (на запад) водят към Канни дол и Муртините чукли. Държат се левите разклонения на юг-югоизток и за 20 минути се излиза на билната поляна Прекръстето, където има самотен маркировъчен кол. Тук отново се открива гледка към връх Мургаш, гънките на Софийска планина и купола на Витоша.

Яница Илиева
Стефан Илиев

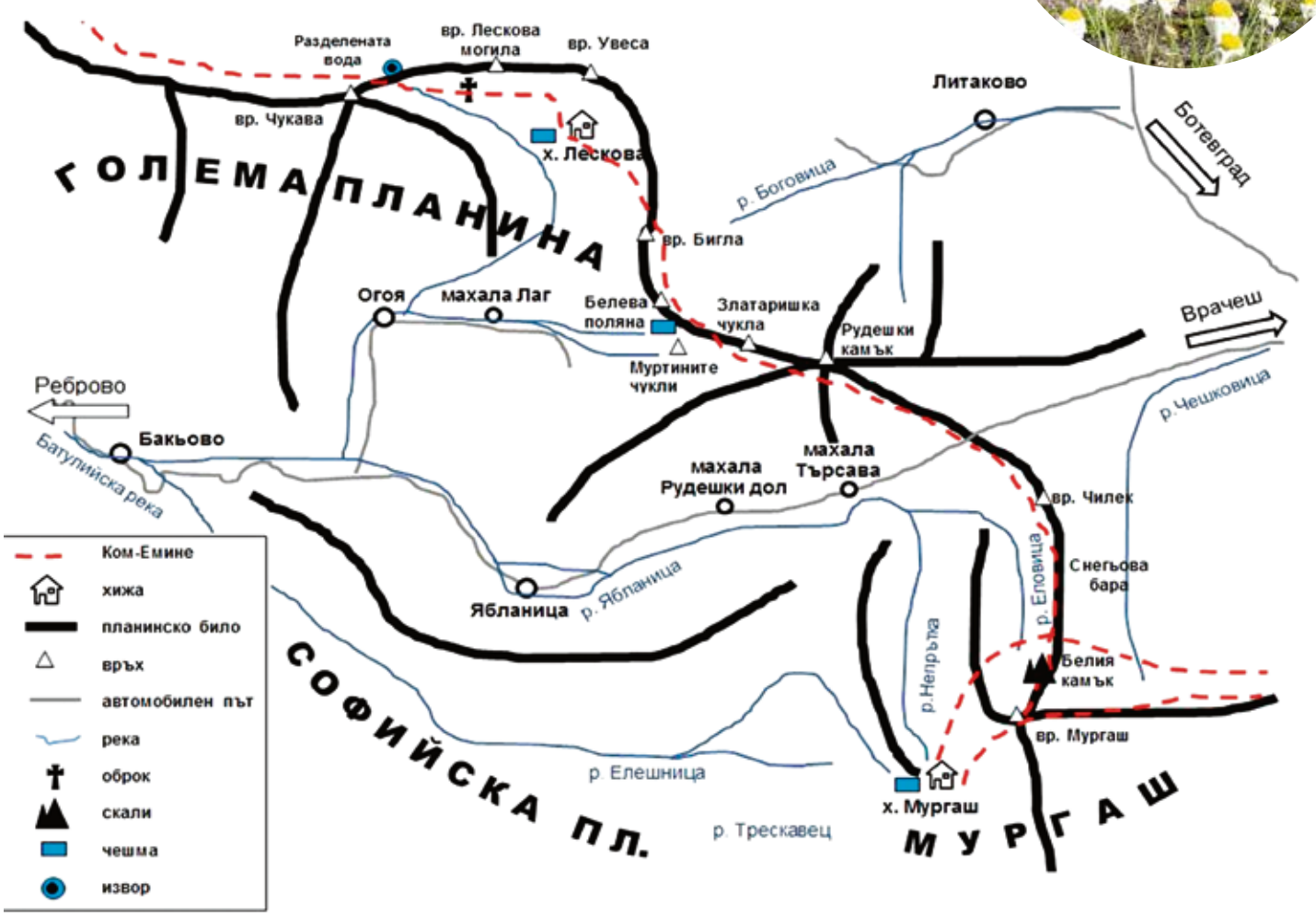

Продължава в следващия брой

11 май – Световен ден на ориентирането

На 11 май 2016 г. се проведе първият Световен ден на ориентирането, който имаше огромен успех с 252 927 участници от 81 страни. Училища, клубове и ентусиасти от 2013 места по целия свят допринесоха за подобряването на стария рекорд на „Гинес“ и популяризиране на прекрасния спорт, подходящ за всички възрасти.

България се включи с 582 участници от различни възрастови групи, представители на училища и спортни клубове. Клубовете „НСА-Сивен“ – гр. София, „Пушкин-133“ – гр. София, „Валди“ – гр. София, „Добротица“ – гр. Добрич, „Бачо Киро-94“ – гр. Дряново, „Компас - 1994“ – гр. Хасково, и „Диана“ – гр. Ямбол, направиха своя принос в полза както на образованието в училище, така и на развитието на спортното ориентиране.

По време на масовото събитие в социалните мрежи се използва хаштагът #worldorienteeringday, за да се услесни намирането на информация, свързана със Световния ден на ориентирането.

Следващият световен ден на ориентирането ще бъде честван на 24 май 2017 г.

Катя Стоянова

Айтоските туристи в средновековната крепост „Маркели“

На 16 април 2016 г. група от 25 туристи ветерани от ТД „Чудни скали“ – гр. Айтос, посетихме средновековната крепост „Маркели“ в близост до гр. Карнобат. В града пристигнахме по-рано от определената с екскурзовода среща, затова посетихме църквата „Йоан Богослов“, разгледахме и центъра на града, който впечатлява с обновения си вид.

В определеното време се отправихме към посетителския информационен център. От изложения макет на крепостта и разказа на екскурзовода добихме реална представа за комплекса. Разгледахме бойните облекла и оръжия, с които са боравили българските и византийските войни в онази епоха. Прожектиран ни бе кратък филм, заснет при възстановката на сблъсъка между тях през далечната 792 г. На тръгване към крепостта посетихме часовниковата кула, която действа и днес, строена в средата на XIX век и която е паметник на културата.

Хубав асфалтов път ни отведе до крепостта, която беше цел на еднодневната ни екскурзия. Тя се намира на 7 км западно от гр. Карнобат върху възвишението Хисар. Естествени прегради към крепостта са река Мочурица и скалите в северозападната част. Достъпът до нея е възпрепятстван и от изградени мощни земни отбранителни валове.

Крепостта „Маркели“ е сред най-коментираните средновековни обекти в българската история. Проучването ѝ започва преди 30 години, но за известно време е преустановено. Едва през 2004 г. проучването е възобновено. От разказа на екскурзовода научаваме, че крепостта „Маркели“ е най-значимата в средновековната българо-византийска история. Най-важната гранична крепост между България и Византия, а до втората половина на VIII век и епископски град – един от центровете на християнизацията на Североизточна Тракия. „Маркели“ е била стратегически пункт, разположен по важния път Константинопол – Адрианополис и старобългарските политически центрове Плиска и Преслав.

Крепостта „Маркели“ е арена на няколко военни сблъсъка между империята и младата българска държава. В далечната 792 г. византийският император Константин VI е разбит от войската на Кардам. През 811 г. император Никифор Геник използва „Маркели“ за изходна точка на злополучния си поход в България и е разбит от хан Крум. В тази крепост са се осъществили и политически примирия.

Разгледахме останките от крепостните стени, бойните кули, християнския култов комплекс, включващ мартириум от V век, ранновизантийска базилика от VI век и кръстокуполна църква от XI в.

В рамките на крепостта са направени възстановки на средновековна военнообсадна техника, бойни оръдия – таран, катапулт, балиста.

Досега там са открити множество интересни находки – златни монети, средновековни печати, накити, керамични съдове и други, които са изложени в отдел „Археология“ на историческия музей в гр. Карнобат. За съжаление не можахме да посетим музея, тъй като бе почивен ден.

Днес средновековен парк „Маркели“ е привлекателна атракция. Може би в бъдеще ще бъде още по-интересен в синхрон с историческия музей. Останахме впечатлени от това, което видяхме, и доволни от изчерпателните сведения, с които ни обогати разказът на екскурзовода.

Станка Тодорова
ТД „Чудни скали“ – КТВ Айтос

Влашка планина – близка и непозната

На една от редовните сбирки в офиса на ТД „Урвич“, където обсъждаме близките и по-далечни преходи и излети през годината, нашият приятел Стоян Качов предложи да направим кратък еднодневен преход до Влашка планина и Погановското ждрело на река Ерма. Тъй като повечето от нас не бяха ходили и дори чували за тази планина в Западните ни покрайнини, това предложение на Стоян се прие единодушно, още повече че той доста пъти е ходил там и е човек с умения и качества на водач. Тук му е мястото с няколко думи да опиша местоположението и някои характерни особености на тази планина.

Влашка планина е гранична планина между България и Република Сърбия. Тя е една от най-дивите планини в Западните покрайнини. До 1919 г. границата между България и Сърбия е преминавала именно по нейното било. Река Ерма разделя Влашката и Гребен планина и оформя изключително красивото Погановско ждрело със стръмни дерета и отвесни гигантски скали. От самите води на река Ерма в живописния каньон се извисяват скалистите склонове на Влашка планина. Билото ѝ се разпростира между селата Власи и Трънски Одоровци и се характеризира с високи скални стени и труднодостъпни върхове. Най-високият връх на планината се казва Паница и е наречен така заради вътрото, който се намира насред челото му. Надморската му височина е 1443 метра. От него се откриват панорамни гледки във всички посоки. Виждат се Гребен планина, Видлич и Руй. И накрая, което е важно да се знае от туристите, там няма изградени хижи и заслони, а също така липсва и маркировка, което създава трудности при извършването на преходи и турове през нейната територия.

Заредени с ентусиазъм и с предчувствие за нещо непознато и хубаво, се събрахме в мрачното и дъждовно априлско утро на Руски паметник, доволно екипирани, за да потеглим за Калотина. Поради ранния час нямахме никакви затруднения при преминаването на граничните пунктове Калотина и Градина и се отправихме към Цариброд. Всичко беше много добре само да не беше този дъжд, който ту се усилваше, ту отслабваше, но облаците не предвещаваха нищо добро. И така стигнахме до Погановския манастир „Св. Йоан Богослов“, където паркирахме бусчето.

Манастирът е построен в края на XIV век, а е изографисан през XV век. Преди тридесет години е направена цялостна реконструкция и реставрация, а от 1949 г. е под държавна закрила. Той е включен през 1979 г. в списъка на ЮНЕСКО за паметници на световното историческо и културно наследство.

Пътят до връх Паница започва зад новострояща се сграда с хотелска част на обителта. А дъждът продължаваше да прави нашия преход по-труден заради локвите и калта, която трябваше да изгазим. И така около 9 км, докато стигнахме до някакъв горски пункт, представляващ голяма и лошо построена барака, пред която имаше аварирал камион със специална конструкция на каросерията. И никъде наличие на вода. А иначе гората е широколистна, прочистена от изгнили и паднали дървета, но не по този хищнически и отвратителен начин, по който това се прави у нас. Дотук по път, а сега накъде?

След кратко разузнаване Стоян каза: „Оттук, приятели, след мен.“ Да де, ама то няма и пътека, по която да се движим. Само тук-там по дърветата имаше червени точки, които ни бяха като ориентир, че се движим в правилната посока. На някои места точките бяха много нарядко, но с малко лутане и доза късмет, защото дъждът спря, стигнахме върха. Там се насладихме на хубавите гледки, изпяхме химна на дружество „Урвич“ и след престой от около 40 минути се наканихме да слизаме. Но го нямаше д-р Подвързвачов, който е запален фотограф. На настоятелните ни повиквания никой не отговаряше и се наложи да го търся. Видях жълтото яке на доктора на едно съседно връхче и със знаци му дадох да разбере, че е време да тръгваме, още повече че ни чакаше близо 10 км обратно спускане към манастира. Докато го чакахме, някои от нас браха левурда, но трябва да спомена, че тя не беше така дъхава, както тази, която брахме една седмица преди това в Ихтиманска Средна гора. И тъй след близо 300-400-метровото спускане през изоставеното горско сечище излязохме отново на горския път, където нашият враг този ден – дъждът, ни удари с пълна сила. Но той не можа да сломи духа ни, защото както е казал един голям турист: „В планината лошо време, слаба ракия и грозна жена няма.“

Мокри, но весели стигнахме обратно в манастира, където запалихме по свещичка, настанихме се в бусчето и потеглихме към Цариброд, където възнамерявахме да хапнем и да пийнем по бира.

Божидар Манов
ТД „Урвич“ – гр. София

Доц. д-р Алексей Стоев: **Ботевия път на саможертвата и велия**

Всяка година вече 7 десетилетия изминаваме пътя на Ботевата чета от Козлодуй до Околчица и се прекланяме пред подвига на Ботев и неговите четници. Година след година при всяко тръгване превръщаме похода в повод да освежим историческата си памет и чувството, че сме наследниците на героите. Какво искаме да докажем на себе си и на другите?

Тази година отбелязваме 140-годишнината от Априлската епопея и от героичния подвиг на Ботев и неговата чета и 70 години национален и международен поход „По стъпките на Ботев и неговата чета“. Знаем, че се включваме в нещо уникално, защото наистина този поход е единственият по рода си туристически поход в Европа и света. В него се вплитат история и съвременност, памет и бъдеще. Тази проява е всъщност нашият път към онзи духовен, исторически и морално-ценностен катарзис, необходимостта от който толкова повече нараства, колкото повече се отдалечаваме от времето на поета революционер и епопеята на неговата чета. И така ще бъде винаги.

Идеята за поход по бойния път на Ботевата чета идва от трима изтъкнати туристически деятели Павел Делирадев – писател и революционер, Димитър Осинин – писател, фолклорист, преводач и историк, Иван Велков – историк и баща на археологията в България.

През 1946 година те тръгват „скромно и без шум“ от козлодуйския бряг, проучват и отбелязват местата, през които става придвижването към Враца. Свързва ги преклонението пред подвига на Ботевата чета и обичта към родната земя. Сформирана е държавна комисия и под ръководството на Димитър Осинин е направена маркировка с 54 каменни знака и 6 малки възпоменателни паметника. След окончателното определяне на мястото маркировката се довършва и знаците стават 68. Тяхна е инициативата за организиране през следващата година на група от 12 души от София, към които се присъединяват 4 ученици от Лом и един неизвестен. Така на Околчица пристигат 17 души.

През 1947 г. като организиран национален поход се полага началото на най-голямата родолюбива проява в българското туристическо движение. Ръководител е Борис Минковски – председател на Централния туристически комитет, а ръководен орган е Републиканската секция по туризъм при ВКФС (Върховния комитет за физкултура и спорт).

До 1956 г. походниците достигат цифрата 1306 и намаляват на 128 през 1957 г.

През същата година е възобновен Българският туристически съюз като самостоятелна организация, която да работи за развитието на масовия туризъм и внедряването му в бита на народа.

Още в първите години БТС поверява домакинството на ОКФС (Окръжен комитет за физкултура и спорт) – Враца, а по-късно на ТД „Веслец“ – Враца.

През всичките години, макар и с много трудности и недостиг на средства, Българският туристически съюз е намирал пътища, за да се осъществява утвърдилата се във времето национална проява с помощта и съдействието на Министерството на образованието и науката, Министерството на младежта и спорта, Областна управа – гр. Враца, и др.

Техническата конференция

Много скоро с всяка измината година броят на участниците започва да се увеличава:

1960 г. – 1050 участници
1964 г. – 2600
1966 г. – 6445
1973 г. – 6960
1976 г. – 8600

До 1990 г. цифрата варира от 6000 до и над 8000 участници. В следващите години вече се свежда до трицифрено число. Общият брой на участниците в похода през изминалите седем десетилетия е 175 101.

Днес отново сме оптимисти, че броят на участниците ще нараства в тази най-родолюбива туристическа инициатива на Българския туристически съюз и неговите съорганизатори.

Всички вие, участници в 70-ия пореден поход, ще преминете по 120-километровия маршрут по стъпките на Ботевата чета и ще вървите по трасето на най-големия музей на открито в Европа, какъвто е мемориалният комплекс „Ботев път“. Ще посетите и обекти, включени в националните инициативи на БТС „Опознай България – 100 национални туристически обекта“ и „Опознай родния край“. Това ще ви зареди с нови знания и положителни емоции, защото съпреживяното в този урок по история и родолюбие е нещо повече от историческа памет, то е и начин да станем и по-силни, и по-добри. Това е, което ни кара да се вгледаме в себе си и да си припомним защо сме тук.

Трудно е да вървиш по стъпките на Христо Ботев, защото пътят от Козлодуй до Околчица е Голгота – път труден, трънлив, но и славен. Пътят на Ботевата чета не е само географско и историческо понятие. Той е път на саможертвата и величието. Нека бъдем достойни за този героичен път, нека запазим в себе си Ботевия патриотизъм, непознаващ граници. Нека се поклоним пред подвига и саможертвата. Нека бъдем достойни наследници на героите, дали живота си за свободата на България.

Словото на председателя на БТС бе произнесено по време на техническата конференция.

Родолюбието е над всичко

За нашата походна група, включваща ученици от ТК „Незабравка“ при ПГЕ „А. С. Попов“ – гр. Велико Търново, походът започна на 25 май с поднасяне на цветя на гроба на най-близките по сърце хора на Христо Ботев – съпругата му Венета и дъщеря му Иванка, който се намира в парк „Дружба“ в гр. Велико Търново.

На 27 май на козлодуйския бряг по традиция се събраха походници от цялата страна и огласиха това паметно за всеки българин място с младежката си жизненост и готовност да изминат последните 120 км от живота на Ботевите четници и на самия Ботев. След построяване на биваците и свободната разходка по козлодуйския бряг походните групи се отправиха под строй към акостиралия до брега кораб „Радецки“, от който слязоха „четниците“, предвождани от Ботев – актьора Филип Филипов. „Бунтовниците“ целунаха родната земя край оная тиха бяла Дунава, от която преди 140 години започва всичко, а днес и нашият поход. Видяхме и сцената на първата среща на четниците с поробителите. Сълзи блестяха в очите не само на походници, но и на гости.

Вечерта приключи с тържествена заря-проверка.

Походът е от III категория по трудност. В продължение на 5 дни всички бяха като огромно туристическо семейство. Във всяко населено място походниците бяха посрещани с погачи и шарена сол, а в Бутан и с духов оркестър. Дните преминаваха... не, те просто летяха по един сценарий: сутрин, за да си съберем бивака, всички ставахме между 5 и 5:30 ч. В 6 ч. получавахме закуска. След натоварване на багажа в придружаващите коли в 7 ч. потегляхме.

Сред скандирания, възрожденски песни, рецитиране на Ботеви стихотворения не усещахме кога пристигаме в следващия бивак. Начинаещите туристи се представиха отлично, дори не можеха да повярват, че сами са изминали толкова километри. Походниците от Сандански много ни харесаха песнопойката и ние им подарихме една. Тяхната ръководителка сподели, че децата цяла нощ са пели и почти са научили песните в нея, а тяхното отношение към походниците от ТК „Незабравка“ коренно се промени – имахме нови приятели. На този поход се създадоха трайни приятелства между членовете на различните групи.

Ръководството на целия поход бе направило перфектна организация както при движението на колоната по маршрута, поместване в планираното време, така и за изхранването. Охраната на лагерите във всички населени места бе на ниво – чужди лица в лагера не се допускаха, което осигури сигурност, спокойна обстановка и нормално протичане на заплануваните мероприятия през свободното време на походниците. Вечерите бяха запълнени с концерти на гастролиращи ансамбли и групи от региона и гр. Враца, поздравления от кметовете на селата, през които преминавахме и неизменната заря, но родолюбието беше над всичко.

По време на похода се оценяваше дисциплината, екологията и художествената самодейност в групите. Походниците от ТК „Незабравка“ се представиха много добре – строят им бе за пример, пееха и скандираха като един, рецитираха в походната колона Ботеви стихове, сутрин първи ставаха, първи си събираха и натоварваха бивачните съоръжения в придружаващата кола и под строй първи излизаха на изходна позиция за поход. В резултат получиха плакет за почетното второ място в категорията „Дисциплина за средношколци“.

Нашите походници с възрожденски и маршови песни, развяващи 4 национални, 2 великотърновски знамена, начело с конската опашка (символ на българската държава) и знамето на клуба, с гордост извървяха 120-километровия Ботев път към безсмъртието. Нещо повече – със своя песен, която бяха написали предходната година, допълнително повдигаха духа на походната колона

На паметника на Сава Катрафилов край Баница ни чакаха с програма деца от селото и Филип Филипов. Мая Златарска и Михаил Симеонов от ТК „Незабравка“ разказаха на присъстващите за връзката на Христо Ботев с великотърновския вилает и за живота и делото на поп Сава Катрафилов, а група от 5 наши походници поднесе поредните букети с цветя. Урокът по родолюбие продължи Ботев (Филип Филипов), като изпълни отново стихове на поета и с жар и патос допълни беседата за събитията.

Младите туристи от Езиковата гимназия във Враца тържествено положиха туристическа клетва и получиха своите туристически имена, а вечерта бе изпълнена с невероятните изпълнения на учениците от различните групи. Великотърновци се представиха с песни.

На сутринта с български възрожденски песни поехме към Околчица. Слънце, жега, тясна пътечка нагоре по Врачанския Балкан, но групите продължаваха да скандират и пеят. И така до лобното място на Ботев. По традиция всички походници едва се побраха на тясната стръмна полянка. След заупокойната молитва започнаха изпълнения на походници и на Ботев (Ф. Филипов). Всички изпяхме песента „Жив е той, жив е“. Направихме си снимки за спомен и под строй продължихме към последния бивак на връх Околчица. Там тържествено и забавно бяха кръстени с туристически имена 23 нови туристи от ТК „Незабравка“, които получиха своите кръщелни свидетелства, а всеки член на клуба получи грамота за участие в похода. По нашия пример и старозагорската група кръсти новите си членове.

Велико Търново за първи път бе представено и от още една група от ТД „Трапезица – 1902“ от 23-ма участници.

Всички си обещаха, че през 2017 г. ще направят всичко възможно отново да се включат в този невероятен национален туристически поход, за да покажат, че наистина подвигът на героите не е забравен и тяхната саможертва, за да ни има нас, за да я има България, не е напразна!

Снежанка Димитрова
председател на ТК „Незабравка“

ият път – чието

Достойно представяне на младите старозагорци

Повече от достойно бе представянето на най-голямата организирана група в тазгодишния поход по стъпките на Ботев – групата от Стара Загора. Младежите и тази година успешно преминаха 120-те километра по пътя на Ботевата чета и изкачиха връх Околчица, демонстрирайки отлична дисциплина, чудесна организация и висок дух. Нито километрите, нито изкачванията или жегата уплашиха младите походници и в следобеда на 1 юни те вече бяха в подножието на Врачанския Балкан в типичния за тях плътен строй и с песен на уста. Същия ден върхът беше покорен с лекота. За цялостното си представяне групата получи награда за дисциплина, както и първо място в раздел "Художествена самодейност". Самодейността включваше рецитал, авторско стихотворение, народни танци и авторска хип-хоп хореография, както и атрактивна демонстрация на техники за самозащита.

Да вървиш по стъпките на един от най-страстните борци за свобода, които българската земя някога е раждала, е преживяване, което трудно се описва с думи. Сякаш самата енергия на козлодуйския бряг е някак зареждаща, което обяснява приповдигнатото поведение на походниците по време на целия преход. Настроението остана изключително високо въпреки високите температури, слънчевите изгаряния, калта и ставането в 5 ч. сутринта. И така бе до последния ден на похода.

Теодор Пенев
походник от Стара Загора

Поклон пред паметта на героите

Група ученици и трима ръководители, членове на туристическо дружество "Трапезица – 1902", се включиха в 70-ия национален туристически поход "По пътя на Ботевата чета", Козлодуй – Околчица. Учениците са от 12 до 19-годишна възраст и са от училища от Велико Търново, Горна Оряховица и Лясковец: ПМГ "Васил Друмев", АК "Аркус", ПГТ "Д-р Васил Берон", СОУ "Максим Райкович", ПГСАГ "А. Попов", ПГЛПИ "Атанас Буров", ОУ "Иван Вазов", СОУ "Вичо Грънчаров". Ръководители на групата са Диана Паришева и Сашка Петрова.

След като премина Матеев геран, Поповото ханче, Бутан, Софрониево, Рашково бърдо, с. Липница и с. Алтимир, групата от двадесет и трима участници в 70-ия национален туристически поход Кодлодуй – Околчица продължи да се движи по пътя на Ботевата чета. "На Милин камък загиват 20 Ботеви четници, между които и поп Сава Катрафилов. Той е роден през 1836 г. в град Елена и е възпитаник на първото класно училище в българските земи – еленската даскалоливница. Поп Катрафилов работи като учител в с. Тодювци, в Търговище, Разград, Шумен, както и в други селища, където живее компактно българско население" – разказаха походниците.

Участниците в похода продължиха от Милин камък към местността Речка, Ботева поляна, Йолковица и връх Околчица, където се включиха в националните чествания на подвига на Ботевата чета и присъстваха на тържествената заря-проверка във Враца. На 2 юни изкачиха връх Околчица (1050 м), където получиха своите грамоти за успешно преминаване на маршрута "По стъпките на Ботевата чета". Върхът е сред 100-те национални туристически обекта и всяка година на 2 юни приема признателните поколения.

"Бяхме щастливи да сме част от хилядите българи, преминали маршрута, и да присъстваме на това вълнуващо събитие на Околчица, където истински се усеща гордият български дух" – обобщиха участниците в похода.

Румяна Николова

Продължава на стр. 23

Хижа "Беговица"

Туристически маршрути около хижите на БТС

Хижа „Беговица“/“Каменица“

Разположена е в Северен Пирин, на левия бряг на река Беговица, 1799 м н.в., капацитет 90 места в стаи със самостоятелни и етажни бани и тоалетни, локално отопление, ресторант, бюфет, туристическа столова, ски гардероб, влекове и писти, благоустроен район. Стопанин: ТД „Еделвайс“ – гр. Сандански

Изходни пунктове:

1. Гр. Сандански – хижа „Яне Сандански“ – хижа „Беговица – 29 км.

От гр. Сандански най-прекият път е 18-километровото асфалтово шосе в североизточна посока край вецовете, с. Лиляново, летовище Тремощница и след няколко остри завоя на стръмни серпентини се достига местността Попина лъка. Това е курортната зона на града – вили, хотели, заведения за хранене, магазини. През летния сезон в дните на уикендите има автобусен транспорт. Тук е разположена хижа „Яне Сандански, (1221 м н.в., 76 места, самостоятелни и етажни бани и тоалетни, локално отопление, ресторант, летен ресторант, туристическа столова, барбекю, детски кът, паркинг). Асфалтовото шосе продължава до местността Туричка черква (Черковното) – 3 км. От Туричка черква започва 8-километров чакълиран път, който извежда до хижа „Беговица“.

2. Хижа „Яне Сандански“ – хижа „Беговица“ (синя маркировка) – 2.30 ч.

От хижа „Яне Сандански“ се тръгва по шосето на север, постепенно то завива надясно (на изток) и достига моста на река Мозговица. Тук пътят се разделя – вдясно за местността Черковното, а вляво към Спанополска река. От моста маркираната пътека продължава по левия бряг на Беговишка (Козя) река. Постепенно се набира височина през гориста местност и поляни и в крайната си част пътеката излиза на чакълирания път от Попина лъка за хижа „Беговица“. По него след около 500-600 м се достига хижа „Беговица“/“Каменица“.

Съседни обекти (летни маршрути)

3. Хижа „Беговица“ – Спано поле (стълб № 39) – Бъндеришка порта – хижа „Вихрен“ – 6.30 ч

Маркировка: хижа „Беговица“ – Спано поле (стълб № 39) кафява/червена лентова и стълбова маркировка

Спано поле (стълб № 39) – хижа „Вихрен“ – жълта лентова и стълбова маркировка

Тръгва се на север, пресича се реката по мост, след него по коларски път се преминава малка река, преодолява се горски рид и се достига дървен мост над река Мозговица (45 мин). Пътеката се изкачва по десния бряг на реката, през гората достига долина, обрасла с големи клекове (1.20 ч). Пресича се поточе, преминава се през клековете и започва стръмно изкачване в гората. След около 35 мин (1.55 ч) се достигат обширни пасища край Башлийска (Главнишка) река. Излиза се на разклон с указателни табели (стълб № 73), продължава се през обширни поляни и се слиза при Конска река. Започва изкачване на странично рид, а след него по хоризонтал се достига мочурище. От мочурището по широка камениста пътека след около 1 час (3 ч от хижа „Беговица“) се достига заслон „Спано поле“ (2047 м н.в., сезонни бунгала и сгради, 40 места, две туристически столови, бюфет, собствено ел.захранване, външна баня и тоалетни). От заслона пътеката пресича Малка Спанополска река, през обширни пасища тя преодолява последователно два странични рида и слиза в циркуса на Голямо Спано поле при разклона на стълб № 39 (3.35 ч). Продължава се на север по жълтата лентова и стълбова маркировка, изкачват се два циркусни прага и край едно от езерата се достига главното било при Бъндеришка порта (стълб № 14 – 4.35 ч). Започва слизане с къси серпентини по каменист улей и след 50 минути (5.25 ч) се достига Хвойнатото (Муратово) езеро. След него пътеката се спуска с много завои по циркусен праг, излиза на равна поляна, следи левия бряг на река Бъндерица през обширната поляна Равнако и край голям разцепен камък (Пукнатия камък) слиза за около 1 час пред хижа „Вихрен“ (1951 м н.в., 150 легла, собствено ел. захранване, отопление на твърдо гориво, външни и вътрешни бани и тоалетни, столова, ресторант, бюфет, паркинг).

4. Хижа „Беговица“ – Спано поле (стълб № 39) – Синанишка порта – хижа „Синаница“ (кафява/червена лентова маркировка) – 4.50 часа.

Пътеката до Спано поле (стълб № 39) е описана в маршрут 3 (3.35 часа). От маркировъчния стълб се продължава за кратко по маркировката за хижа „Вихрен“, при стълб № 37 се пресича Спанополската река и оттук се променя посоката на запад към Синанишкото било. Пътеката започва да изкачва стръмното било с много серпентини, а крайният участък – директно нагоре за 45 минути излиза на Синанишка порта (4.20 часа). От портата за 30 минути по стръмна пътека се слиза до хижа „Синаница“ (2203 м н.в., 53 места, външни баня и тоалетни, отопление на твърдо гориво, собствено ел.захранване, туристическа столова, кухня, ресторант).

5. Хижа „Беговица“ – Беговишки (Кози) превал – заслон „Тевно езеро“ – 3.10 часа

Маркировка: хижа „Беговица“ – Беговишки (Кози) превал – синя лентова и стълбова маркировка

Беговишки (Кози) превал – заслон „Тевно езеро“ (жълта лентова маркировка)

Зад хижа „Беговица“ в източна посока започва пътеката през гората към Козя (Беговишка) река. Пресича се по мост реката (30 минути), излиза се на десния й долинен склон и се поема през обширни пасища в североизточна посока. След около 1.10 часа от хижата се подминава разклонът на пътеката за хижа „Пирин“ през превала между Куклите и Зъба. Маршрутът постепенно се насочва на север, преодолява няколко стръмни долинни тераси и достига Кози (Беговишки) превал (стълб № 58) – 2.10 часа. Пътеката започва да се спуска към долината на река Мозговица и при стълб № 61 вдясно е отклонението (жълта маркировка) на североизток-север към Тевно

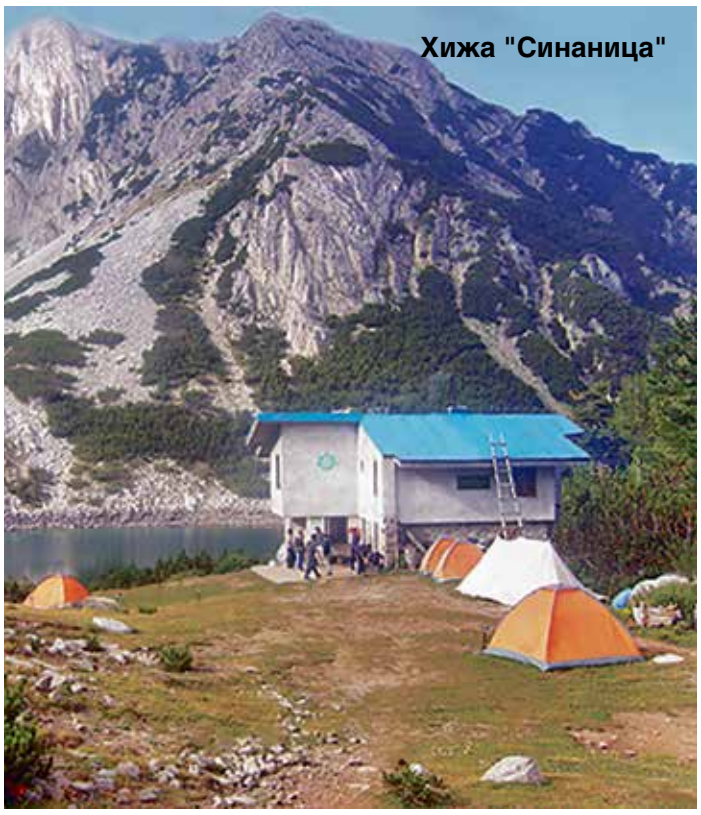
Хижа "Синаница"

Хижа "Тевно езеро"

Хижа "Демяница"

Хижа "Вихрен"

Хижа "Яне Сандански"

езеро. Тя траверсира западните склонове на връх Каменишка кукла през тревни пасажи, редуващи се със скални участъци и слиза до заравненост под голям циркусен праг. Следва изкачване по маркираната пътека, която лъкатуши между скални групи и през поляни, заобикаля няколко малки езера и за 30 минути (3.10 часа) излиза пред заслон „Тевно езеро“ (2527 м н.в., 80 места, външни тоалетни, собствено ел.захранване, бюфет, туристическа столова).

6. Хижа „Беговица“ – Беговишки (Кози) превал – Мозговишка порта – хижа „Демяница“ (синя лентова и стълбова маркировка) – 6.10 ч

Пътеката до Беговишки (Кози) превал (стълб № 58) е описана в маршрут 5 – 2.10 часа. От превала тя започва да се спуска към долината на река Мозговица, подминава отклонението при стълб № 61 за заслон „Тевно езеро“ и стръмно, с много серпентини по тревистия склон достига реката. След нейното пресичане започва изкачване на север, постепенно се набира височина и се излиза на каменистата Мозговишка порта (3.30 часа). Следва стръмно и продължително спускане по сипейната пътека край Трето и Четвърто Превалско езеро (4.30 часа) до местността Тиаците (4.50 часа). Тук вдясно (изток) се отделя маркираната с жълт цвят пътека за хижа „Безбог“. Пътеката за хижа „Демяница“ продължава през поляни и камъни по меандрите на Валявишката река, пресича поток и навлиза в гората. Достига се отклонението на пътеката за хижа „Вихрен“, слиза се до Василашката река и след пресичането й по мост се изкачва пред хижа „Демяница“ (1875 м н.в., 120 легла, външни и вътрешни тоалетни, баня, собствено ел.захранване, локално отопление, ресторант, бюфет, туристическа столова, благоустроен район).

7. Хижа „Беговица“ – Кози (Беговишки) превал – връх Каменица (синя лентова и стълбова маркировка до Кози превал, каменни пирамиди до връх Каменица) – 3.10 часа

Маршрутът предлага най-лесния и бърз преход до връх Каменица, който е по възможностите на всеки турист. От хижата се тръгва по пътеката, описана в маршрут 5 до Кози превал (маркировъчен стълб № 58) – 2.10 часа. Непосредствено преди него от малка затревена поляна се тръгва вдясно (на изток) по маршрут, който е немаркиран, очертан на места с малки каменни пирамиди. Продължава се по тревисто-каменист терен край двете Беговишки езера, докато се стигне малка затревена седловина на страничното било между връх Каменица и безименен конусовиден връх (30 мин). От седловината се тръгва вляво (север) по стръмния широк гръб на Каменица и по тревисто-каменист терен в началото, а накрая през каменни блокажи за 30 минути от седловината се излиза на котата на връх Каменица (3.10 часа). Шестият по височина пирински връх предлага изключителни панорами към почти цялата планина.

8. Хижа „Беговица“ – превалът между върховете Куклите и Зъбът – хижа „Пирин“ (жълта лентова и стълбова маркировка) – 5.40 ч.

Пътеката до разклона за хижа „Пирин“ е описаната в маршрут 5 – 1.10 часа. Маркировката се насочва вдясно (на юг), пресича реката, изкачва се през клек, а след това и през поток и по още по-стръмен и каменист склон излиза на красивото Кукленско езеро (2.10 часа). Започва преодоляването на последната височина по стръмна и камениста пътека до превала между връх Куклите и връх Зъбът (3.10 часа). От превала без маркировка в югозападна посока може да бъде изкачен забележителният връх Куклите (20 минути), а в североизточна посока – обзорните върхове Зъбът (15 минути) и Яловарника (50 минути).

От превала за хижа „Пирин“ маркираната пътека има югоизточна посока през циркуса Мандрище, завива на юг, минава край затлачени езера и овчарник (4.50 часа) и подсичайки западните склонове на рида Чемериката, за около 50 минути (5.40 часа) достига хижа „Пирин“ (1616 м н.в., 78 места, външни и вътрешни тоалетни, собствено ел.захранване, ресторант, туристическа столова).

9. Хижа „Беговица“ – местността Солището – хижа „Пирин“ (кафява/червена лентова и стълбова маркировка) – 5 часа

Тръгва се в югоизточна посока през иглолистна гора, минава се край чешма и беседка, започва стръмно изкачване по серпентини през гора, а впоследствие и клек. След около 2 часа се достига билната заравненост Солището (стълб № 23). Започва слизане през циркуса Мочурите, като се следи десният, а после левият бряг на река Голица. За около 1.40 часа (3.40 часа) се достигат останките на постройка. След нея пътеката пресича реката и през иглолистна гора стига до обширната поляна Лопово (4.40 часа). Тя се пресича от камионен път. Тръгва се по него през смесена гора и за около 20 минути (5 часа) достига друга поляна. По дървен мост се пресича река и за няколко минути по шосето се излиза пред хижа „Пирин“.

Йордан Йорданов
експерт в БТС

15 май – Световен ден на предизвикателството

Туристи на поход в планината Грамада

Над 100 души от туристическо дружество „Осогово“ – град Кюстендил, ПСК „Руен“ от Крива Паланка (Македония) и туристическо дружество „Урвич“ от София взеха участие в Световния ден на предизвикателството (15 май) с поход до върховете Малък Вълтоп (1685 м н.в.) и Голям Вълтоп (1721 м н.в.) в планината Грамада край Власинското езеро в Сърбия.

Сутринта около 7.00 ч. два автобуса на ТД „Осогово“ потеглиха от Кюстендил в посока ГКПП „Олтоманци“ – Босилеград – Власинско езеро.

Преди похода на отбивката за село Полом бе организирана томбола и секретарят на ТД „Осогово“ раздаде различни награди – тениски, пластмасови купички за храна и челници. Малко преди 12.00 ч. стартира походът в планината Грамада. За близо два часа по черен път, преминаващ и покрай махалите на село Полом, голямата група достигна връх Малък Вълтоп (1685 м н.в.), откъдето се разкрива великолепна панорамна гледка към Власинското езеро. След кратка пауза и снимки на върха и езерото туристите поеха към връх Голям Вълтоп (1721 м н.в.). И на двата върха духаше силен вятър. На Голям Вълтоп бе отделено време за по-голяма почивка и обяд, след което връщането към езерото бе по различен път – през красива брезова гора. Целият преход завърши за приблизително 5 часа, а след него остана достатъчно време за песни, хора, разходка, снимки покрай Власинското езеро и опитване на сръбска скара и специалитети в местно заведение.

В близост до Власинското езеро се намират още планините Чемерник и Варденик, както и платото Власина. Езерото е с площ 15 000 кв. м и се намира сред девствена, екологично чиста природа. Разположено е на 1215 м н.в. според местните табели и това го прави най-високото и най-голямото изкуствено езеро в Сърбия. На мястото на езерото до средата на 20-и век е имало торфени блата, които мъдро са превърнати в изкуствен воден басейн за възстановяващ туризъм и риболов, с площ около 15 000 кв. м и дълбочина на места 30-40 метра. В езерото има 2 острова: Дуги Дел (78,4 дка) и Стратория (18,2 дка), покрити с гори, които през есента преливат във всички цветове. Основната атракция на езерото обаче са няколкото плаващи острова, образувани от торф, които „влизат в ход“ през май-юни, когато водата е достатъчно висока. През другото време са закотвени на брега. Най-известният плаващ остров е кръстен от местните Моби Дик, на белия кит от романа на американския писател Херман Мелвил. Около езерото е спокойно, блажено и въздухът е чист. През последните години езерото се превръща в истински туристически хит. Една от легендите за него гласи, че вечер, по залез слънце, когато то е спокойно, само за минута от него излизат вълшебни пари. И която дама успее да вдиша тези пари, остава вечно млада и красива. Важното било да се уцели времето, когато те въздействат, защото е много кратко.

Във Власинското езеро и неговите зелени околности живеят повече от 850 вида растения, над 180 вида гръбначни животни, в това число редки влечуги и земноводни. Наблюдават се редки защитени птици - патици, корморани и др. Езерото е дом на многообразни видове пъстърва, шаран, каракуда, костур и лин. Местността е известна в Сърбия със своя здравословен микроклимат, подходящ за страдащи от астма и възпаления на горните дихателни пътища.

На връщане към България настроението на всички бе приповдигнато от похода и изживяванията в този прекрасен ден.

Георги Георгиев
ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил

Национален музей „Христо Ботев"

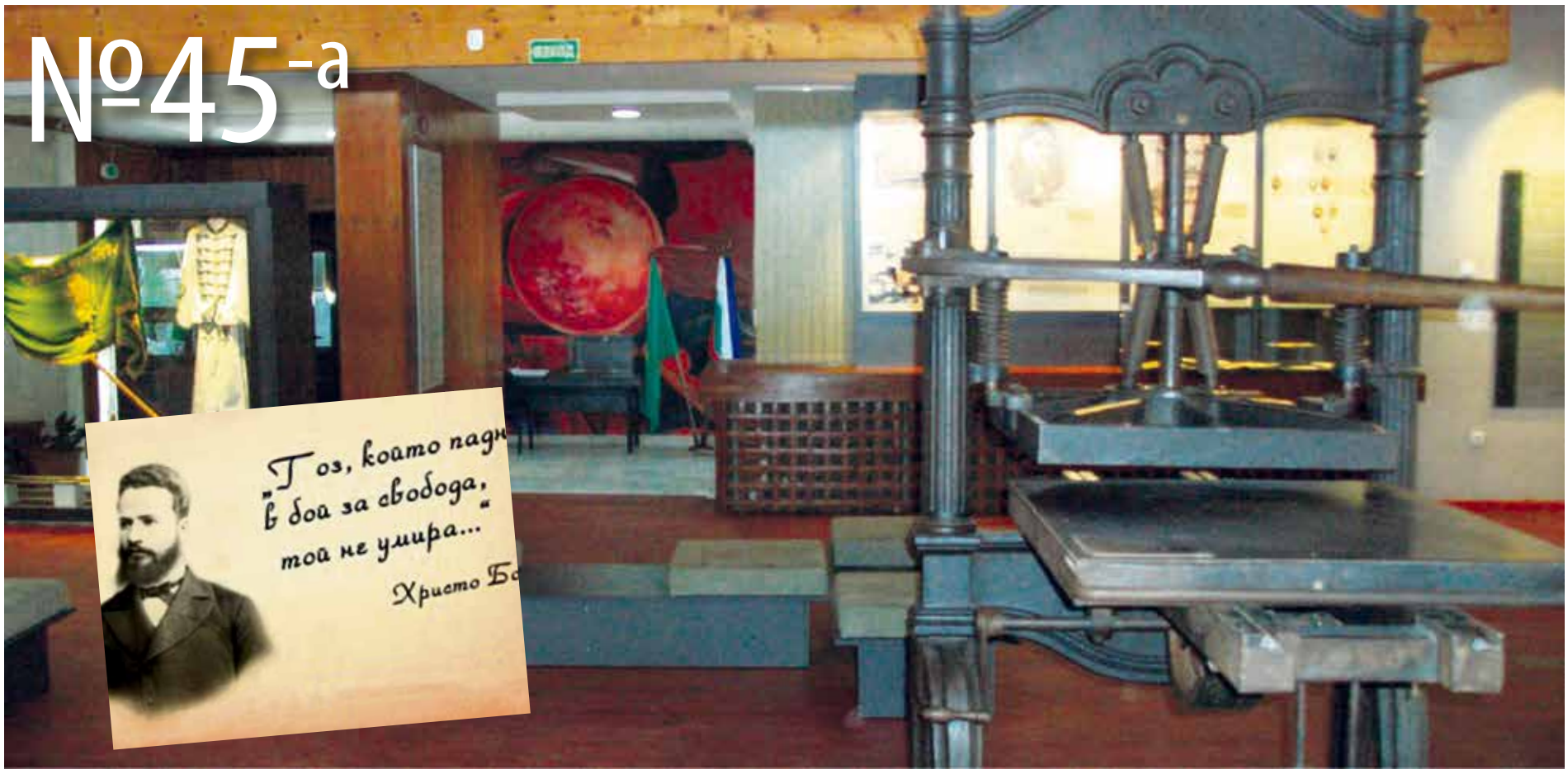

Националният музей „Христо Ботев" в Калофер съхранява лични вещи и документи и материали, свързани с живота и делото на поета революционер, на неговото семейство и съратниците му. Основната дейност на музея е да издирва, изучава и популяризира движимите паметници на културата, свързани с жизнения революционен и творчески път на Ботев. За целта са създадени съответните отдели и фондове, в които се пазят над 5000 музейни единици. Библиотеката на музея разполага с над 1500 тома специализирана литература.

Националният музей „Христо Ботев" е изграден на мястото, където се е намирала последната къща на Ботевото семейство. Музейният комплекс е разположен в парк „Ботева градина", създаден през 1926 г., и включва следните обекти – мемориална къща музей, експозиционна зала, паметника на Ботев от 1930 г. и паметника на Иванка Ботева – майката на поета. Целият ансамбъл е обявен за групов паметник на културата. Основен елемент в комплекса е къщата, в която е живял най-дълго Ботев. Той не е роден в нея, но я нарича роден дом, защото тук прекарва детството си. В тази къща се завръща след учението си в Одеса и учителстването в Задунаевка. В нея получава и броя от Славейковия вестник „Гайда", в който е публикувано първото му стихотворение „Майце си". От този дом Ботев тръгва за „черна чужбина", за да отдаде „сили и младост" за свободата на любимото си отечество. Къщата е разрушена при опожаряването на града през 1877 г. По инициатива на калоферското гражданство и родолюбиви българи от цялата страна сградата е възстановена по спомени на Ботевия брат о.р. ген. Кирил Ботев и по-стари калоферци. Строежът започва през 1942 г. Официално е открита като музей на 2 юни 1944 г.

Мемориалната къща музей представлява едноетажна полумасивна сграда с четирискатен покрив и еркерно изнесен голям чардак. В нея с етнографски материали от епохата на Възраждането е пресъздадена обстановката, в която е израснал Ботев. Оригинални експонати са чекръкът и шевната машина на баба Иванка.

През 1973 г. към мемориалната къща музей отваря врати за хиляди поклонници на Ботев и новата експозиционна зала на музей „Христо Ботев". Тя е напълно обновена през 2008 г. в чест на 160-ата годишнина от рождението на Ботев. В новата експозиция подробно, с фотоси и снимков материал, са представени жизненият път и делото на Ботев. Тук посетителите могат да видят единствените запазени лични вещи на Ботев – неговия джобен часовник и писалищните му принадлежности. Показана е и печатната преса, на която са отпечатани част от броевете на Ботевия вестник „Знаме" и първи брой на последния му вестник „Нова България".

Музейният комплекс „Христо Ботев" включва:

Мемориална къща музей: Къщата, в която най-дълго е живяло семейството на Ботев. Възстановена през 1942-1944 г. по спомени на Ботевия брат о.р. ген. Кирил Ботев и по-възрастни калоферци. Оригинални експонати в нея са чекръкът и шевната машина на баба Иванка – майката на Ботев;

Експозиционна зала:

Построена през 1973 г. В експозицията преобладават фотосите и снимковият материал. Оригинални експонати са: единствените запазени лични вещи на Ботев – джобен часовник и писалищни принадлежности; печатната преса на „Знаме"; печатната преса на Димитър Паничков; лични вещи на Венета и Иванка Ботеви. Други интересни експонати са макетът на парахода „Радецки" и знамето на Ботевата чета.

Паметникът на Христо Ботев от 1930 г.: първият паметник на Ботев в Калофер, автор Кирил Георгиев.

Паметникът на баба Иванка – майката на Ботев, автор проф. Мандов.

Мемориален парк „Ботева градина": създаден през 1926 г. на мястото, където се е намирала къщата на Ботев; засаден с редки дървесни видове.

Целият музеен комплекс е обявен за групов паметник на културата – историческо място с национално значение. Музей „Христо Ботев" организира и участва в научни сесии и конференции от национален и регионален характер. За повишаване на интереса към родната ни история музеят организира и приема редица тематични и художествини изложби. Така той се стреми да задоволи нарасналите интереси на многобройните си посетители.

№18-а Музеят „Параход „Радецки"

Австрийският параход „Радецки" е построен през 1851 г. в Будапеща. На 29 май 1876 г. четата на Христо Ботев завладява парахода и го принуждава да спре на българския бряг при с. Козлодуй, откъдето се насочва към Врачанския Балкан, за да се бие за свободата на България.

През 1966 г. е построено точно копие на легендарния параход със средства, събрани от 1 200 000 български деца. От 1982 г. е със статут на национален музей. Намира се на вечен пристан в гр. Козлодуй и от 16 април 2004 г. е филиал на Националния исторически музей в София.

Музеят „Параход „Радецки" е изцяло свързан с живота и делото на Христо Ботев, с трагичната му гибел, както и на неговата чета. С годините се е превърнал в национална светиня. В него съществува експозиция, в която могат да се видят ценни реликви като знамето на Ботевата чета, униформи на Ботеви четници, последните писма, писани от войводата Христо Ботев от борда на парахода и др. Музеят „Параход „Радецки" е единственият пътуващ параход музей на Балканския полуостров и в България. Той осъществява пътувания при организирани групи ежегодно от април до края на октомври.

„Оцеляване" на Мальовица

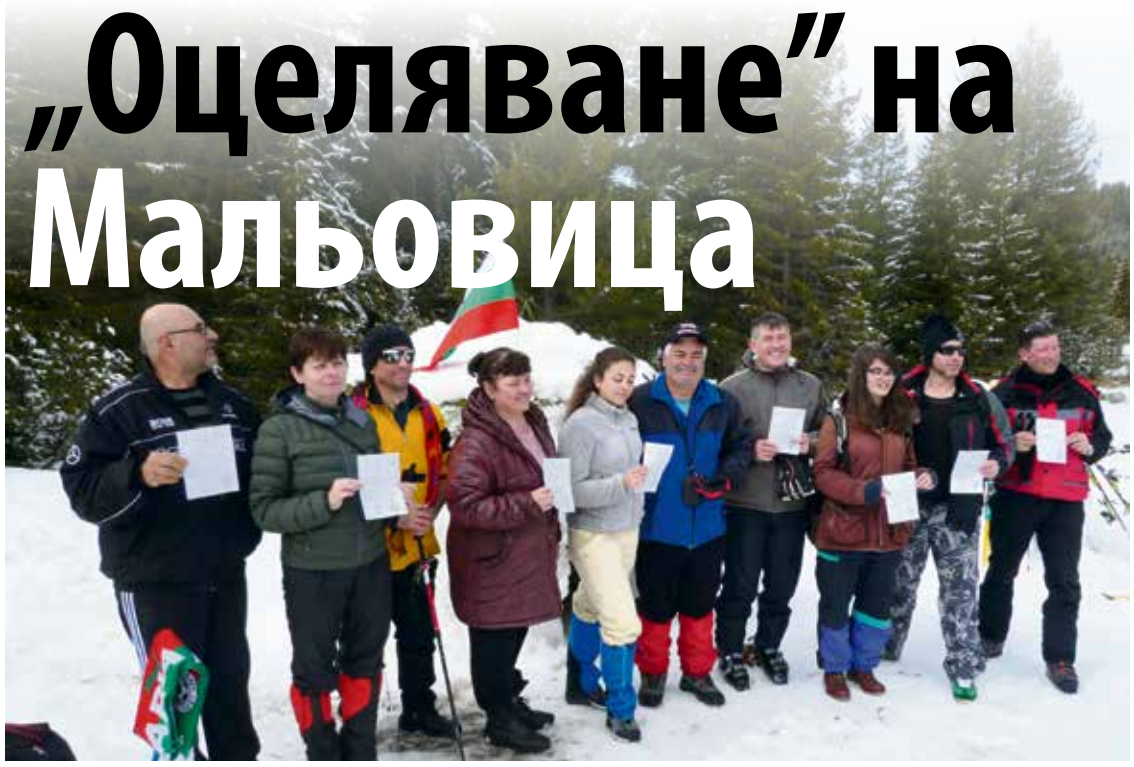

Традиционното „оцеляване" се проведе на Мальовица. Участниците бяха подбрани от ТД „Черноморски простори". Посрещна ни дъжд, но веднага заваля сняг, който обещаваше успешен завършек на проявата. Не губихме време и още следобед направихме поход до хижа „Мальовица". Налагаше се да подбираме място за практическите занятия. Снегът не беше подходящ единствено за снежна пещера, но за останалите съоръжения бе достатъчен. Имахме доста планински водачи и опитни планинари в групата. Не губихме никакво време за теория, а знаем, че практиката е особено важна. Всички се съсредоточиха да усвоят сложната материя. Планината ни прие и ние се старахме да не я подценяваме. Така бяха подбрани темите, че започнахме от зимната екипировка, безопасността в планината, застраховките и тяхното значение, подготовката на групата, сняг и снежни опасности, лавини и поведение, съоръжения и тяхното използване. Важното е да се обясни как и защо се прави всичко в планината и че няма нищо случайно. Всички вече са убедени, че без знания и добра практика няма успех. Подцениш ли планината, тя няма да прости и можеш да очакваш само проблеми.

Гордост за нас е фактът, че вече за дванайсети път организираме „оцеляването" и вече привличаме ученици, желаещи да се учат и практически да усвояват тези техники. Тази година групата бе от 31 души, а 7 от тях бяха ученици. Кръстихме с планински имена включилите се за първи път в проявата. Имаше участници от Варна, Шумен, Силистра, София, Пловдив, Добрич, като дружествата бяха седем.

Посетихме музея на нашите герои алпинисти и се докоснахме до техния подвиг при покоряването на Еверест. С благодарност към БТС за предоставеното имущество за използване и обучение.

Атанас Сивков – ръководител на проявата

На гости край Ломовете

От клуб „Туристи ветерани" към ТД „Родни балкани", Варна, заложихме в плана за 2016 г. отбелязване на годишнината от Априлското въстание. Най-близкото събитие до Варна е разбиването на четата на Таньо войвода край Поповските възвишения. 28 четници тръгват от Румъния, слизат на българския бряг при село Пожарево на 17 май 1876 г. Целта е да се отклони вниманието от слязлата на запад Ботева чета, а който оживее, да се присъедини към въстаниците край Сливен. Веднага обаче след тях тръгват турски части и пътят на шепата храбреци се отклонява. Около село Араплар (днешно Априлово) се води последната битка. Таньо войвода загива заедно с повечето от хората си, а няколко ранени са заловени и осъдени на заточение.

На възвишението Керчана край село Априлово се издига паметник на войводата и напомня, че и Североизточна България е дала своята дан за въстанието.

Свързахме се с нашите „колеги" от дружество „Черноломец" – гр. Попово, и заедно с председателката Йорданка Стойкова и Веска Илиева направихме подробен план за посещение в Попово.

На 11 май двете туристки ни чакаха пред малка черквичка в село Светлен, изградена с дарения през 2005 г. Архитектурата е приятна смесица от византийски и руски стил с характерната луковица на кубето. Проектът е дело на семейство Албена и Яким Бейкови – родом от Светлен. В землището на селото се срещат войските на руската и османската армия и се водят първите големи сражения. Край църквата има паметник на руския писател Всеволод Гаршин, а в читалището, което носи неговото име, има малка експозиция за младия тогава кореспондент. Има и руски паметник, издигнат след войната от руснаците.

Край село Априлово се изкачихме на Керчана, поднесохме цветя и с внимание изслушахме разказите на нашите водачи за битките и легендите, свързани с околността. Полюбувахме се на прекрасната панорама, която се открива към Ломовете и зелените възвишения.

Минахме за кратка почивка през Попово. Спряхме в голям парк, създаден с помощта на родолюбиви граждани. Всеки, който отивал на необичайно място, донасял фиданки или цветя и храсти за новата градина.

След обяда направихме посещение на скалния манастир при село Крепча. Той е открит в началото на XX век от Карел Шкорпил, но едва в по-ново време започва проучването му. Тук е намерен най-старият датиран надпис, разчетен от проф. Казимир Попконстантинов. В него на старобългарски език „недостойний Михаил" уведомява за смъртта на игумена Антоний. По скалите към параклиса пълзи масивна метална стълба с перила, а надписа могат да видят само най-смелите.

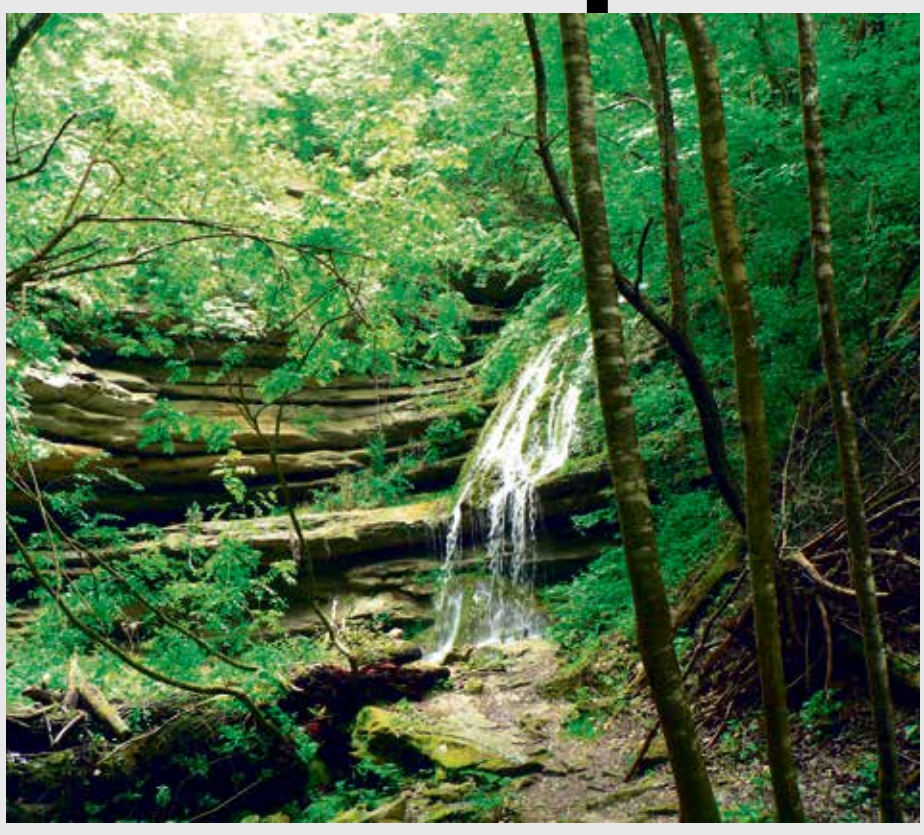

В късния следобед се настанихме в хотелчето, а вечерта се срещнахме с поповските туристи. Имаше песни, стихове и много музика и танци.

Вторият ден мина също с много сгъстена програма. Най-напред посетихме старата възрожденска църква „Св. Архангел Михаил", съградена през 1863 г. През 1877 г. в двора й са погребани руски офицер и двама войници. Сега църквата е подновена с нов иконостас, в който са вложени старите икони, рисувани от тревненски майстори.

След това се насочихме към късноантичната крепост „Ковачевско кале" в живописната долина на река Ковачевска и Чепез дере. Оттук е минавал главният римски път между Никополис ад Иструм и Марцианопол, основани от император Траян след войните срещу даките. По нашите земи се е извършвало крупно военно стрителство през времето на Константин Велики. Намерените монети свидетелстват за построяването на крепостта през този период. По крепостната стена, с дължина 1 километър, са локализирани общо 17 кули – кръгли и U-образни. Най-впечатляващи са размерите на укрепителната система – вътрешният диаметър на кулите е 12 метра, а дебелината на стените е над 3 метра. Има два входа със запазен характерен начин на затваряне. Съоръжението загражда площ от около 50 дка. Местоположението сред плодородната равнина предполага, че крепостта е охранявала огромен хореум (зърнен склад) и това я определя като най-значителната по нашите земи по това време.

Съдбата й обаче се променя с нахлуването на източните германски племена, а през IV и V век хуните нанасят небивали разрушения. В края на VI век след аварските и славянските нашествия крепостта представлява вече само руини.

През 2013 г. част от „Ковачевско кале" е реставрирана и консервирана. Изградена е подходяща инфраструктура с посетителски център, в който са изложени експонати от разкопките и макет на цялата крепост. Може да се види и филм, свързващ историята с археологическите проучвания. Малко преди обяд оставихме научните си интереси и поехме на път към екопътеката по Голяма река. Опитахме се да видим високия водопад Пиринешки Джендем от специално направена вишка, но зеленината беше скрила гледката. След много прескачания и подхлъзвания намерихме подходящо място, откъдето се разкри високият 34 метра воден скок. Водопадите са много, но не всички са достъпни. Малко по-надолу по течението сред красиви ливади е разположен комплекс за отдих с чешми, беседки, маси и пейки, огнище и дори игрище за волейбол. Пресякохме по подновено мостче на другия бряг и по камениста пътека се отправихме към най-вълнуващата част от пътешествието. Минахме край „плачещата" скала, която „плаче" само през пролетта. Пътеката свърши срещу скали, подредени в странни пластове, а встрани разпръсква води невисок, но много красив водопад. Под него се образува вир, а скалите създават чувство, че си в къпалнята на нимфите.

На връщане направихме разходка из град Попово и се сбогувахме с любезните домакини с обещания за нови срещи сред природата.

Боянка Койчева
гр. Варна

Аконкагуа – най-българският връх в Южна Америка

През 1745 г. един от най-известните върхове в света, угасналият вулкан на Еквадор Чимборасо – 6272 м, е обявен за най-високия връх на планетата. Това много престижно класиране върхът носи в продължение на 73 години, докато специалистите откриват, че далече на изток, в Хималаите, един връх извисява снага на цели 8167 м. Това е Дхаулагири, а годината е 1818 -а. Това откритие сваля ореола на Чимборасо като световен първенец и силно разочарова неговите почитатели. Разочарованието на еквадорците обаче става още по-голямо през 1836 г. Тогава по време на продължителното околосветско плаване с кораба „Бигъл“ експедицията, в която участва и бъдещият велик учен Чарлз Дарвин, пресича Андите от Сантяго до Мендоса през прохода Кумбре, извършва огромни по размери и значими по стойност открития.

Участниците в експедицията правят редица снимки по брега на Тихия океан, измерват височините на някои от високите върхове, а на считания от тях за много висок връх е измерена рекордната за Андите височина 7035 м. Сензацията е голяма. Открит е новият най-висок връх на Андите, извисил снага на границата между Чили и Аржентина. И тъй като новият връх е значително по-висок от Чимборасо с цели 763 м, специалистите считат, че никаква грешка няма и не може да има. И това нанася второ „поражение“ на Чимборасо – и като най-висок връх на Андите. Аконкагуа вече е най-високият връх не само на Андите, но и на цялото Западно полукълбо.

Върхът се намира изцяло на територията на Аржентина, но до 1776 г. той е бил във владенията на Чили. Към днешна дата географи, топографи и алпинисти са съвсем наясно с разположението му. Битката, която се води между специалистите, е за неговата височина – битка, която до днес и навярно в близко бъдеще няма да приключи. Както вече споменахме по-горе, първоначалната му височина е измерена 7035 м. Измерванията, направени по-късно с новите и много по-качествените измервателни уреди, категорично доказват, че височината му е 6962,70 м. Същото се отнася и за другия „седемхилядник“ на Андите – Илианпу – 7014 м, който според новите измервания е „слязъл“ на 6362 м. С тези височини двата върха са нанесени на всички географски карти, учебници, книги и учебни пособия. Това обаче не се отнася до подобните издания на Южна Америка. За чилийци, перуанци, венецуелци, еквадорци и двата върха са си седемхилядници. За всички тях надморската височина е много болезнена и те не признават новите измервания. Причините за това са много и най-различни. Най-важната обаче може би е тази, че по този начин всички върхове над 7000 метра се намират само на територията на азиатския континент – в Хималаите, Каракорум, Тян-Шан, Хиндокуш и Памир.

Бил съм по тези места на Андите. Познавам се лично с президента на географското дружество на Перу и президент на клуба на андинистите (алпинистите) в тази страна и главен редактор (директор) на специализираното списание „АНДИНИЗМО И ГЛАСИОЛОГИЯ“ сеньор Сезар Моралес Арнао и имам лични впечатления по отношение на много болезнената тема за височината на техните развенчани седемхилядници.

Върхът е бил познат на местните хора и най-вече на инките преди много векове и без да са знаели височината му, те са го назовавали Аконкагуа, което на техния език означава КАМЕНЕН ПАЗИТЕЛ. Дори и нещо повече. Много специалисти считат, че инките са правили опит за изкачването му и са достигнали доста високо. На около 5000 м са намерени и някои веществени доказателства – мумии и други предмети и сечива от времето на инките.

Въпреки голямата му надморска височина Аконкагуа няма сериозни технически трудности, като изключим маршрутите от юг и най-вече този на французите. Но бързо променящите се атмосферни условия и силният вятър, който понякога достига до 250 км/ч, са станали причина за фатални последствия на мнозина кандидати за първото му изкачване. Първият смелчага, който тръгва в неравна битка с върха, е германският проф. Паул Гюсфелд. Въпреки малкия опит и лошата екипировка на 21 февруари 1883 г. му остават само 450 м, за да се поздрави с успех като първооткривател на гордия исполин. Тринадесет години по-късно върхът спира устрема и на английския пътешественик и учен лорд Едуард Фицджералд. Това не го отчайва и следващата година упоритият англичанин води нова експедиция, в която влизат още няколко известни за времето си алпинисти и учени. Тук е известният английски алпинист Стюърт Вайн, верният му приятел и гид (водач) от много предишни пътешествия, швейцарецът Матиас Цурбриген и още няколко италианци. Експедицията се съпровожда от малка група естественици.

Битката за големия връх продължава шест седмици, за да завърши триумфално на 14 януари 1897 г. с големия успех на Матиас Цурбриген. Изкачен е първият седемхилядник. Никой преди Матиас Цурбриген не е стоял на такава височина – 7035 м. Никой, защото инициаторът на това изкачване Едуард Фицджералд в границите на 6700 м се почувствал зле и се наложило да се върне обратно.

Победата на Цурбриген е оценена по достойнство и бързо се разпространява сред планинарските среди по целия свят. Тази слава и днес блести с особена сила, като се запазва и след като Аконкагуа е развенчан като седемхилядник. Та малко ли е в онези далечни години сам човек с оскъдна екипировка и съоръжения да извоюва такава голяма победа.

В следващите години интересът към този връх не намалява, а се увеличава още повече.

Аконкагуа става един от най-желаните върхове за алпинисти, планинари и пътешественици не само от Западното полукълбо, но и за целия свят. Според информация на аржентинската преса от 1897-а (първото му изкачване) до 1947 г. върхът е атакуван от 52 експедиции от различни краища на света и това го превръща в интернационален алпийски обект. Пътят към Аконкагуа е белязан с гибелта на редица смелчаци – швейцарци, италианци, французи, чехи, поляци, американци, германци. Въпреки това броят на кандидат-покорителите се увеличава значително, след като започва битката за събиране на много престижната колекция на седемте континентални първенци „севън съмитс съмитърз“ – колекцията на богаташите.

НАЙ-БЪЛГАРСКИЯТ ВРЪХ В АНДИТЕ

Интересът на българските алпинисти е от началото на седемдесетте години на миналия век. През 1970-1972 г. пловдивските алпинисти водят усилена подготовка както в техническо, така и в организационно отношение. Дни преди отлитането им далече на запад на афганистанския първенец Ношак – 7492 м, загиват петима алпинисти от град Сливен, поради което от най-високо ниво пловдивската експедиция е спряна...

Петнадесет години по-късно мечтата на пловдивчани намира своята реализация от алпинистите на дружество „Планинец“ – София. В продължение на 8 дни (от 28 декември 1987 г. до 4 януари 1988 г.) 15 души стъпват на покрива на Южна Америка – както следва: Николай Петков, Иван Масларов, Кирил Тафраджийски и Мариана Масларова (28 декември), Мариан Вълчев, Кирил Халембаков и Огнян Балджийски (30 декември), Валери Паунов, Красимир Георгиев, Иван Луканов и Иван Павлов (2 януари 1988 г.), Виденка Георгиева, Емануил Бонев, Владимир Нешев и Георги Ангелов (4 януари 1988 г.) Няколко дни по-късно Н. Петков, Ив. Масларов и К. Тафраджийски преминават и по трудния маршрут на французите от юг.

В следващите години Аконкагуа е цел на алпинисти от различни градове на страната – София, Пловдив, Сливен, Ловеч, Троян, Габрово, Айтос, Хасково, Димитровград, Русе и Велико Търново. Към върха тръгват не само алпинисти, но и добре подготвени туристи, организирани от туристическите фирми, с което успешно изкачилите този връх вече наближават юбилейното стотно българско изкачване. До върха достигат и 10 алпинистки, от които първа е Мариана Масларова, а Пепина Станчева дори го изкачва по трудната южна стена – френския маршрут. Бившият ни министър на енергетиката Мирослав Севлиевски пък прави своя дубъл. Тук не отчитаме по няколко изкачвания на професионалните ни планински водачи Валентин Тренев, Евгени Динчев, Георги Георгиев, Димитър Колишев. През пролетта на 2000 г. двама българи – Димитър Михов (Мицо) и Антон Найденов, политат от 5400 м с параплан. Проследявайки всички български изкачвания, спокойно можем да кажем, че Аконкагуа е най-българският връх в Южна Америка. И това няма да е всичко, защото днешното младо поколение тепърва ще ни изненадва приятно не само на Аконкагуа, но и по другите интересни и

популярни върхове.

И МАЛКО ЧЕРНА СТАТИСТИКА

Тя също ни е необходима, за да ни връща към действителността. Както отбелязахме и по-горе, Аконкагуа е ощастливил много алпинисти от различни краища на света, но е причинил и много болка. Мнозина кандидат-покорители са оставили част от себе си по склоновете на върха. Измръзнали пръсти на ръцете и краката, счупвания, навяхвания, изкълчвания и дори най-непоправимото... Според годишника на Американския алпийски клуб, който се счита за най-реномираното алпийско издание, ежегодно на върха се изкачват стотици алпинисти, но и почти толкова се връщат от различни височини поради лошо време, настъпила планинска болест, физическа неподготвеност, лоша екипировка. Пак според това издание Аконкагуа влиза в класирането на десетте върха с най-фатални последствия. Броят на загиналите по различни причини вече е надхвърлил 60 души.

Ето и някои от последните фатални случаи. Особено жесток към своите обожатели върхът е през сезон 2008-2009 г., когато само за няколко дни смъртта си намира 51-годишен американец, попаднал в каменопад, а двама италиански и един аржентински гид са отнесени в пропастта от свирепия вятър, 43-годишен германец пък е откъснат от скалата, по която се е катерел, пак от напористия вятър. Не по-малко жесток е върхът и през 2014 г., защото двама млади американци, които в края на декември решават да си подарят големия връх в навечерието на настъпващата нова година, стигат само до 6400 м. Дни след Новата година телата им са намерени в близката до тази височина пропаст.

НАЙ-ВИСОКИЯТ БОЛНИЧЕН СТАЦИОНАР НА ПЛАНЕТАТА

През 2009 г. почти на самия връх се разразява силна снежно-ледена буря, в която попадат петима италиански алпинисти заедно с аржентинския си водач. На слизане от успешното си изкачване италианката Елена Занини и водачът й Федерико Кампанини пропадат в малка пропаст, но в снежния ад получават сериозни травми. Останалите алпинисти и пристигналите спасители не успяват да ги спасят. В трагедията пострадват още няколко души, на които впоследствие се налага да се извършват различни ампутации.

Трагичният случай впечатлява цяла Италия и когато родителите и близките на Елена правят благотворителна кампания, не е трудно да съберат необходимите средства, с които на височина 6000 м през 2010 г. е изградена малка постройка (шатра), в която пострадали алпинисти могат да получат лекарска помощ. Малката болнична постройка носи името на загиналата 38-годишна италианка – „Елена“, и е най-високата болница в света.

И НЯКОИ РЕКОРДИ

Както на всички по-високи, трудни и популярни върхове и тук не липсват случки, които хроникьорите и анализаторите не пропускат. Ето някои от тях:

През 1986 г. испанецът Фернандо Гаридо провежда оригинален и много труден експеримент. Точно 60 дни той живее на самия връх. Там твърдо понася всички превратности на времето, като нощува в ледено иглу. След приключване на експеримента Фернандо е подложен на медицински изследвания, които не установяват никакви отклонения от жизнения му статус.

През 2001 г. американският алпинист Уили Бенегис се изкачва на върха за 16 часа и 10 минути, тръгвайки от 2730 м н.в. Слизането му отнема 6 часа и 50 минути.

Друг американец – 9-годишният Тейлър Амстронг от Южна Калифорния, посреща Коледата на 2013 г. на 6962 м в компанията на своя баща Кевин и тибетския водач шерп. В базовия лагер след успеха си героят споделя пред журналисти: „Всяко дете има сили и възможности да направи това, което аз постигнах. Повярвайте ми, заслужава си да погледнеш света над облаците.“

Доц. Сандю Бешев

Хроника на един излет

Заплашени със бури, хали от метеорологичните централи, с оранжев код и гръмотевици и опасни преживелици, се запътихме към Лещенско на априлски традиционен излет, за иглика и коприва, оформихме верига жива.

Така започва римуваният отчет на проведения в началото на април 2016 г. излет на ТД „Еделвайс“ – Пловдив. Това е няколкогодишна традиция в дружеството. След същинския разбор на мероприятието, който се провежда на месечната сбирка с помощта на поезията, внасяме хумористичен елемент, за да се позабавляваме със случилото се по време на прехода. Поводи за това винаги има. Искам да споделя с читателите на вестника как биха могли да се изкачат до тази местност, като разкажа за това, което направи веселата ни компания.

Лещенската поляна, която е част от интериора, се намира на северния склон на Родопите между с. Храбрино и гр. Перущица, Пловдивска област, които са основни изходни пунктове към местността Лещенско. Всяка година в началото на април се посещава от туристи, които задължително се завръщат с букетчета иглика и торбички свежа коприва. Така беше и на 10 април т.г., когато в условията на оранжев код за Южна България тръгнахме с автобус за с. Храбрино, а след като се спешихме в центъра на селото, потеглихме в западна посока. След около десетина минути на изхода на селото достигнахме разклон и избрахме десния път, който след малко по стар римски мост пресича Тъмрашката река. След това продължихме по път с разнообразна настилка, който води до хижа „Академик“ (бивша „Родопски партизани“). Четиресет минути след началото на прехода достигнахме до телената ограда на един разсадник, а малко след него указателна табела ни вкара в обраслата с храсти пътека, която ни отклони вдясно от шосето. Движим се строго в западна посока, поради което ту появяващи се, ту изчезващи пътечки не могат да ни заблудят. Най-много временно да ни забавят. За да вървим по вярната пътека, се придържаме към лявата страна на дерето. Така към края на втория час от началото на излета появилият се източен вятър помогна на четириногите пазачи на овчите стада да разкрият движещата се група – сигурен белег, че сме близо до целта. На излизане от гората при нас грейна с пролетната си премяна стръмна поляна, подпряна на юг от раззеленяваща се гора. Това е поляната на местността Лещенско, която през средата е пресечена от асфалтовата лента на шосето, свързващо село Брестовица с хижа „Бряновщица“. От западната страна на шосето има голям овчарник, където собственикът – бай Иван, ни посрещна с „добре дошли“ и настани под навеса, специално предвиден за гости. От другата страна на пътя излива бистрите си струи чешма, от която пасажерите на преминаващите автомобили си наливат хубава вода. Последвахме ги и ние на тръгване, за да заменим за ден-два обработената с химикали градска вода с този природен еликсир. Тук има и още един ориентир, по който можете да откриете Лещенско – висок паметник, който не се поддържа и постепенно се руши.

Разтоварихме багажа и без пауза се разпръснахме в гората да търсим разцъфтялата иглика, допълваща изумрудено зеления пейзаж на живналата пролетна гора. След около час със слънчевожълти букетчета в ръка се събрахме под навеса на кошарата и разтворихме раниците за обяд, а червеното и бялото вино, които любезният домакин ни поднесе, скоро си казаха думата.

Купонът дълго продължи с шеги, вицове, закачки, затова към Перущица продължихме не съвсем със бодри крачки.

Изпратени от „тържествения“ лай на кучешкия оркестър, потеглихме към бунтовния град, а преди да влезем в гората, все още виждахме махащата за довиждане десница на гостоприемния и щедър домакин – усмихнатия бай Иван. Как да не го запомниш!

Поглъщайки серпентините на коларския път, подсякохме от юг тукашния Черни връх и след два часа се спуснахме към легендарното градче. Но преди да навлезем в притихналите улички, разгледахме Пантеона, издигнат по случай 100-годишнината от Априлската епопея. Разгледахме и малкия паметник, построен в памет на тримата парламентьори, разстреляни от башибозуците с измама в гръб.

В центъра на града, посрещнати от неуморната и въодушевена екскурзоводка Павлина Бакова, разгледахме музея и историческата църква, съхранила героизма и ужаса на избитите защитници, чиято саможертва в лицето на Спас Гинов, Кочо Честеменски и други незнайни герои, учудва дори предводителя на озверената турска сган. Чаровната и енергична екскурзоводка подробно отговори на зададените въпроси и личеше, че прави това не само по задължение, а с удоволствие и от сърце. Така приключи този излет, полезен както с физическото натоварване, така и с освежаване на историческата ни памет.

Небето се покри с тъмни облаци, загърмя и плисна дъжд, но ние вече бяхме под покрива на микробуса, който ни отнасяше към Пловдив.

Кънчо Михов
инструктор по туризъм
към ТД „Еделвайс“ – гр. Пловдив

В Хималаите – голям български успех

Тези дни двама български алпинисти – Боян Петров от София и Атанас Скатов от Сливен, постигнаха великолепни успехи в Хималаите. В продължение на малко повече от два месеца те осъществиха по две изкачвания на два емблематични осемхилядни върха – Анапурна – 8091 м, и Макалу – 8481 м.

В процеса на пребиваването им на територията на Непал и битката на двамата алпинисти с периодично сменящите се метеорологични условия, голямата височина и техническите трудности читателите получаваха информация за случващото се далече на изток. Сега, когато всичко приключи благополучно и то с подчертано висок спортен успех, ще се опитаме да обобщим нещата и допълним някои подробности от суровия живот в Хималаите. Ето и информация, взета, както се казва, от кухнята – техните дневници.

АНАПУРНА – 8091 м. С тази си височина върхът заема "скромното" десето място в йерархията на 14-те най-високи върха на планетата – осемхилядниците. Това не му пречи да играе много важна роля в историята и развитието на световния алпинизъм:

На 3 юни 1950 г. той пръв от най-големите върхове се предаде пред устрема на французите. Преодоляна е знаковата бариера над 8-те хиляди метра. Открита е нова страница в историята на световния алпинизъм. Началото на голямата битка започва.

На 27 май 1970 г. експедицията, водена от всепризнатия стратег и организатор на хималайски експедиции Крис Бонингтън, прокарва нов маршрут на Анапурна по много трудната му отвесна южна стена. Започва нов етап в овладяването на най-високите върхове – стенните изкачвания.

На 30 април 1979 г. французинът Ив Морен се спуска от най-високата точка на върха със ски – никога преди това подобно нещо не се бе случвало от такава височина.

Наред с всичко това върхът носи и печалната слава на най-смъртоносния връх в света на приоблачните гиганти. По сведения на статистиците по склоновете му са загинали 82-ма души, или всеки втори, дръзнал да го изкачи, е загинал.

Анапурна играе важна роля и в историята и развитието на българския алпинизъм. През 1989 г. той бе цел на българска експедиция, от която трима души правят първото му българско изкачване – 23 октомври. Радостта ни от това обаче трае твърде кратко, защото там, по склоновете му, останаха двама прекрасни младежи – Милен Метков и Огнян Стойков. Българската епопея "Анапурна" обаче започва още от 13 ноември 1985 г. като първа българска зимна експедиция. После тя прераства в пролетна, следва втора зимна 1988 г., успешна 1989 г. и пак зимна, за да се съберат 449 дни в битката за този "нисък" осемхилядник.

В плановете си за близките години още двама българи залагат на Анапурна. Боян Петров пристига в подножието на върха със самочувствието на добре трениран физически и запазена аклиматизация от предишни изкачвания, поради което не губи много време и на 10 април предприема първата атака. Времето обаче се оказва не такова, на каквото разчита Боян. Въпреки желанието му и достигнатата височина – 7800 м, благоразумието взема връх и той отстъпва, но не се предава. Слиза в базата, за да изчака по-благоприятни дни. И те идват около най-големия християнски празник Великден.

Втората си атака Боян започва на 27 април в компанията на руснаците Дима и Саша. Тъй като той е много по-бърз от тях, взема преднина и за около 6 часа е на лагер 2. Следващият ден е един от най-сложните в техническо отношение – повече от километър стръмен леден участък, който налага задължителна осигуровка и прилагане на висша ледена техника. На 29 април тримата нощуват в лагер 4 – 7000 м.

Решителният 30 април започва след спокойна нощ. Вятърът е утихнал, но термометърът показва минус 23^0. Саша и Дима поемат нагоре още в 2.30 ч., а Боян час по-късно. Движи много бързо, настига двамата руснаци и ги задминава, за да продължи сам до самия връх.

Много по-бавно преодолява 50-градусовия наклон на заледения кулоар, отколкото е предполагал. Времето започва да се влошава. Черни облаци забулват върха и затрудняват ориентацията, но Боян е разучил много подробно пътя и няма проблеми. Бавно и внимателно, с помощта на една снимка на първопокорителите на върха Ерцог и Лашенал той върви уверено по стръмен и много тесен гребен. Най-после около 14 ч. местно време е на върха. Голям и заслужен успех. 27 години след първото българско изкачване на Петър Панайотов, Людмил Янакиев и Огнян Стойков Анапурна отново е български връх. Поради лошото време Боян остава на върха за много кратко време. "Малко снимки, малко видео, накрая скъсах от мартениците на ръката си частица и я оставих на едно бамбуково колче като доказателство, че съм бил горе", ще напише в дневника си той. С това си изкачване българинът "открива" тазгодишния сезон на най-смъртоносния осемхилядник за 2016 година.

С това българският успех на този връх не завършва, защото по склоновете му за втори път вече нагоре върви веганът Атанас Скатов. Той е с по-малък опит, но със силен заряд. Поставил си е трудната задача – да стане първият веган в света на алпинистите, събрал пълната колекция на 14-те надоблачни гиганта. За тази година (пролетен сезон) той си е поставил високата цел да стъпи на три върха – Анапурна, Дхаулагири и Макалу. Наско прави три опита по склоновете на върха, но все нещо не случва с времето. Изкачва се, слиза в базата, където отмаря и изчаква по-стабилно време. Пак нагоре и пак надолу.

На 27 април започва решителният му щурм. Движи се ден след Боян. Натоварен е много, тъй като при последното си слизане по настояване на шерпа са свалили целия си багаж и бивачни съоръжения, раницата му надвишава 30-те килограма, което е твърде много за финално атакуване на толкова висок връх. Около обед на 30 април, след труден и продължителен преход заедно с шерпа си достига лагер 4. Кратка почивка и в 20.15 ч. започва финалната атака. Повече от 14 часа продължава този ад сред снежно-ледените участъци и започващото поредно разваляне на времето. Увеличават се и техническите трудности. Ураганният вятър достига до 70 км/ч.

В 10 ч. сутринта на 1 май най-после победа. След 48 дни откакто Наско е напуснал България, Анапурна се смилява, за да даде шанс и на втория българин да развее родния трибагреник на 8091 м. На върха Наско стои малко. Прави снимки, но от 27-градусовия студ ръцете му мръзнат "адски", както ще напише в дневника си, когато е в малко по-нормална обстановка. "Към 20 ч. на свечеряване на 2 май пристигнах в базата. Бяха ми се събрали 36 часа без храна и 24 часа без вода. Нахраних се отлично и обилно и чак тогава се почувствах щастлив, че съм изкачил върха. Голям връх, труден връх, дълга и изморителна експедиция. И този път проведох цялата експедиция, без да употребявам храна от животински произход при екстремни условия и сериозно натоварване на организма ми. Продължавам напред."

И той продължава на Дхаулагири – 8167 м. Отделя много време и усилия. И пак времето често е противно, а когато към това се прибавят и някои организационни проблеми с парапета над щурмовия лагер, въпреки настояването на Наско да продължи нагоре, шерпът му категорично отказва. Дхаулагири не се предава. Скатов обаче пак продължава, но вече към връх Макалу, където от няколко дни там е и Боян.

Със своите 8481 м връх МАКАЛУ твърдо стои на границата между тъй наречените ниски и високи осемхилядници. Примамлив, внушителен и неземно красив, той се намира на границата между Непал и Тибет и отстои от световния първенец Еверест само на десетина километра по въздушна линия. Алпинистите го определят като един от труднодостъпните върхове, а като към това се прибави и отдалечеността му от Катманду и последното населено място, става ясно защо е един от най-малко посещаваните и желани върхове от голямото семейство на приоблачните гиганти. Изкачен е от около 350 души, нещастните случаи по склоновете му специалистите са изчислили на 10 на 100.

Въпреки подчертаните му технически трудности Макалу е единственият осемхилядник, на който се изкачват всичките 10 участници в първата му успешна експедиция. От 15 до 18 май 1955 г. това прави отлично подготвената в техническо и организационно отношение френска експедиция.

Първото българско изкачване на върха е осъществено на 19 май 1998 г. и е посветено на 120-ата годишнина от освобождението ни от турско робство. Иван Вълчев, Дойчин Василев, Запрян Хорозов и Здравко Петров, които са членове на съвместната руско-българска експедиция, изнасят на върха копие от знамето на Трета опълченска дружина.

След успеха си на Анапурна Боян почива само няколко дни в Катманду и на 7 май отлита за най-високия базов лагер – 5700 м н.в., от всички базови лагери на 14-те осемхилядника. Противно на предишните сезони и години тук Боян преброява точно 95 палатки на 5 експедиции, което обикновено е рядкост за този връх. Времето, с което разполага в базата, е малко, защото още на 9 май към върха поема група, която първа за сезона ще го атакува. Нашият алпинист отдавна си е извоювал име в световния елит и никак не му е трудно да намери място във всяка група. В случая условно той тръгва с групата на пакистанския водач Али Сапдара и клиентите му. Използвах думата „условно", защото знам, че по маршрута Боян винаги се движи сам. Настига и задминава алпинисти, които са тръгнали доста по-рано от него от базовия или междинните лагери. Така става и сега. На 11 май късно надвечер настига пакистанеца. Времето се влошава, а до мрякване им остават само 4 часа. Те са само на 150 метра от желаната цел, но до нея са им необходими малко повече часове, за да могат да се изкачат и завърнат в един от най-високите междинни лагери. Най-разумното решение в тази обстановка е обратният път и те избират него.

Трудно и много досадно е да стоиш в базата, да очакваш подобрение на времето, а то все така да не идва. Така се случва и сега. Метеоролозите обаче дават надежда, че между 18 и 22 май тъй желаното от всички просветване ще дойде. И то идва. Междувременно в дните на изчакване в подножието на Макалу пристига и вторият български алпинист Атанас Скатов. И двамата вече имат необходимата аклиматизация и въпреки умората решават твърдо да се възползват от настъпващото подобрение на времето. Предприемат изкачване в алпийски стил – без използване и оборудване на междинни лагери. Тук ми се иска дебело да подчертая факта, че Наско тръгва към петия по височина връх на планетата на втория ден след като е пристигнал на базовия лагер – нещо, което никой алпинист не е правил. В добро темпо и без никакви проблеми в 12 ч. местно време на 23 май двама българи развяват родния трибагреник на заветните 8481 м.

Втори голям български успех.

Браво, момчета!

Доц. Сандю Бешев

ПРАВО НА ОТГОВОР

ПО ПОВОД НА АЛПИЙСКИТЕ КОНФЛИКТИ

Когато в бр. 4 на вестник *„Ехо“* прочетох коментарната статия на експерта доц. ст.н.с. Борис Маринов, почти не обърнах внимание и не възнамерявах да ползвам правото си на отговор. Дълбоко уважавам любимия вестник на многобройните туристи и поради това считах, че не бива да занимавам читателите на вестника с моята особа и да се оправдавам пред тях за несъществуващото прегрешение, в което авторът на посочената статия ме приравнява с историята на италианските алпинисти при първото им успешно изкачване на връх К-2 – 8611 м.

След няколко дни обаче на домашния и мобилния ми телефон се обадиха десетина алпинисти, главно ветерани, за да ме попитат *„Докога този влюбен в себе си експерт ще търси „под вола теле“*, както казва българинът.

По обвиненията на останалите „престъпници“ няма да се спирам. Ще взема отношение само по повод на една наша експедиция до Памиро-Алай през далечната 1970 г., която визира моето „престъпление“. Тогава по покана на алпинистите от ДСО „Локомотив“ от гр. Новосибирск и със съдействието на мс Йосиф Добкин, действителен член на Географското дружество на СССР, през лятото на 1970 г. районът на възела Матча посещават две групи български алпинисти – на ВИФ „Г. Димитров“, днес НСА „В. Левски“ и на ОС на БТС – Пловдив. Ръководител на първата група бе Георги Щерев, а на втората аз – Сандю Бешев.

По предварителна договореност между ръководителите на двете групи и изпращащите ги институции групите обединяват усилията си за общото изкачване на един неизкачван до момента връх над 5000 м, на който да бъде дадено името Георги Димитров. (Тогава времената бяха такива.) На 31 юли 1970 г. тази задача бе изпълнена от 11 души – 6 от ВИФ и 5 – от Пловдив, един пловдивчанин бе заболял и не взе участие в това изкачване.

На връх *Пловдив* – 5050 м, от ляво надясно – Ангел Нанкинов, Димитър Русев, Сандю Бешев, Марко Сотиров, Илия Халембаков. Никаква следа от пловдивчанина Георги Щерев.

Основната цел на двете групи е осъществена. Хубавото време обаче ни даде възможност от връх Г. Димитров да набележим и вторите си цели: За алпинистите на ВИФ – бъдещия връх София, а за пловдивските – връх Пловдив. След това двете групи се разделят, за да изпълняват поотделно възложените им задачи от изпращащите ги институции.

Когато експедициите ни завършиха своята работа и се прибраха в България, двамата ръководители излязоха с голяма обща статия „ПО ВЪРХОВЕТЕ НА ПАМИР“, поместена през м. август 1970 г. във вестник „Ехо!“. Познавайки много добре манталитета на посочения в началото автор, съм сто процента сигурен, че няма начин той да не е прочел тази статия, и то няколко пъти, и да е подчертал някои от касаещите го изречения и думи. Години по-късно в книгата си „КЪМ ВИСИНИТЕ“, изд. „Медицина и физкултура“, аз отново подробно описвам тези експедиции. Въпреки това до деня на въпросната статия, и поне аз, не съм чул никакви негови възражения.

Е, как може при това положение експертът да напише: *„Оказа се, че ръководителят Георги Щерев и Сандю Бешев ТИХОМЬЛКОМ са напуснали базовия лагер и са повели своите пловдивски съграждани НЯКЪДЕ. След завръщането си в базовия лагер следобед и ДО ДНЕС – 45 години по-късно, не чухме и дума къде са ходили и какво са правили. Преднамерено и некоректно конфликтно поведение.“*

А какво да кажа по повод твърдението му: *„С Огнян Балджийски сме в палатката – екипирани и готови за тръгване... По едно време Сандю Бешев отвън ни уведомява, че ще изчакаме да спре дъждът и той ще ни извика.“* Подобна реплика аз съм отправил към хората от моята група – пловдивската, а не към неговата. Та ние сме вече две отделни групи с двама ръководители. Негов ръководител е колегата му от катедра „Туризъм, алпинизъм“ Георги Щерев. Аз нямам отношение към техните взаимоотношения. Когато времето все пак ни даде възможност, ние, пловдивчаните, тръгнахме към бъдещия връх Комсомолска искра, вестника, под чието шефство бе нашата експедиция. Защо Щерев е предпочел само Малчо Малчев, с когото са се поразходили и накрая са изкачили един петхилядник, който са нарекли връх София, това не е моя работа. На свой ред аз бих попитал къде все пак в този ден са били останалите членове от групата на ВИФ?

Два дни по-късно пловдивската група изкачва връх Пловдив – 5050 м. Видно от снимката, направена на върха, лицето Георги Щерев го няма, защото в този ден той повежда своята група към връх Димитровски комсомол.

Ето и точните разкази на двамата ръководители: Георги Щерев – *„След ден почивка (след изкачването на връх Г. Димитров) използвахме едно затишие на времето и с Малчо Малчев успяхме да излезем на превала по източната верига от река Джиптик. Настръхнал и обледенен, над нас се изправи импозантен връх. Заваля обичайният сняг. Безкрайно катерене, а до върха имаше още много.*

Все по-често се налагаше да копаем стъпки в твърдия и отвесен склон. В 18 часа бяхме на върха. За името не бяхме мислили преди това. С Малчо решихме да бъде София.

След два дни бяхме отново на път, разделени на две – алпинистите от ВИФ и групата от Пловдив. Командата на ВИФ беше в пълен състав. Днес щяхме да се изкачим на върха, разположен между върховете София и този, към който тръгнаха пловдивчани. Първи на нашия връх стъпиха членовете на ДКМС, студентите от ВИФ Малчо Малчев, Огнян Балджиев, Лалю Боров, Христо Лисийски. Ние с Боре бяхме в средата на двете свръзки. Поради това комсомолците пожелаха този връх да носи името на тяхната организация – Димитровски комсомол. Още един петхилядник отстъпи пред българските алпинисти.“ Разказът на Щерев предавам с малки съкращения.

А ето какво тогава съм записал и аз. Пред пловдивчани стоеше цел № 2 – изкачването на непокорен връх над 5000 м, който искахме да назовем Пловдив. За ден на щурма определихме 2 август. Но времето беше лошо. Гъсти мъгли обвиваха околните върхове. Ръмеше тих дъждец. Изчакахме няколко часа, но когато мъглата се разнесе, беше вече късно за тръгване. Над метеорологичната станция, точно срещу нас един връх привличаше вниманието ни. Тръгнахме към него. Бавно набирахме височина по сипея. В 11 часа достигнахме върхната точка – 4700 м. Направихме пирамида и поставихме традиционната записка. Назовахме върха Комсомолска искра.

В последния ден и цел № 2 беше осъществена. Вляво от превала Кироксан снежноледеният връх с височина 5050 м беше изкачен на 4 август от петима пловдивски алпинисти. Отсега нататък този безименен връх ще носи името на града на тепетата – Пловдив...

Е, драги ми експерте, какво неясно има във всичко до изкачването на двете групи през далечната 1970 година? Защо чак след 45 години връщате историята назад?

Накрая искам да се извиня на уважаваните от мен читатели на „Ехо“, че на това място можеше да има друг материал, по-интересен и полезен.

Доц. Сандю Бешев

УЧАСТНИЦИ В НАЦИОНАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ „100-ТЕ НТО“

Татяна Асенова е от Дряново и е на 19 години, а Кристиян Василев е на 25 години и е от София. И двамата имат по 53 печати и марки от националното движение „Опознай България – 100-те национални туристически обекта“. В движението са се включили активно от януари 2016 г. „Много обичаме да пътуваме, всяко пътуване ни зарежда и решихме, преди да заминем за САЩ, да опознаем родината.“ На Кристиян най-много му харесва Панагюрското златно съкровище, а на Татяна Дряновският манастир, защото там са корените й – израснала е в околностите му. „Когато отидох като турист да посетя манастира, го видях от друг, различен ъгъл.“

Станислав Христов е на 36 години, от София. „В движението се включих преди три години, защото много обичам да пътувам. Това ми е нещо като хоби. За инициативата на БТС разбрах случайно на един от обектите, когато видях, че хората си купуват книжки и си слагат печати в тях. Досега имам 106 марки. Сред любимите ми национални обекти са нос Калиакра, Самуиловата крепост, Царевец, Историческият музей в Стара Загора, Плиска, Преслав, Мадарският конник. Мисля да ги посетя отново. Ще посещавам и обекти, които не са включени в движението, разбира се. Аз много съм пътувал в чужбина, но по-красива от България няма. Смятам да участвам в томболата. Смятам също така да изкача 10-те планински първенци. Сега съм покорил Вихрен, Мусала, Черни връх, Руен и Голям Перелик. Това, което ми прави лошо впечатление, че има обекти, които са труднодостъпни поради липсата на инфраструктура и транспорт. Освен това има места, на които хората, които работят в обектите, не са особено гостоприемни. Проблем е, че когато поради липса на ремонт или някоя друга причина обектът е затворен, никъде в сайтовете я няма тази информация. Друг проблем е и работното време – много от обектите не работят в събота и неделя до вечерта, когато реално най-много хора могат да ги посещават. Много се радвам, че има такава инициатива и благодаря на всички, които са допринесли за нея.“

За 11 дни – 10 планински първенци - това бе лятното предизвикателство през 2015 г. за **11-годишната Анна-Мария Димитрова от София.** И като краен резултат – голямо удовлетворение от факта, че е успяла да покори 10-те най-високи върха в България в поход, организиран за 7-а година от ТД „Черноморски простори“ – гр. Варна.

„Аз и моят братовчед бяхме единствените деца. За похода разбрах от леля ми и идеята много ми допадна. Най-лесен за изкачване беше Черни връх, а най-труден – Мусала. Да знаеш, че си успял да покориш върха до горе, а не до средата – това е, което най-много ми хареса. С удоволствие се катерих и отново бих го направила.“

С председателя на ТД „Черноморски простори“ Атанас Сивков, организатор на проявата

Снимай природата, помогни на „Уикипедия"!

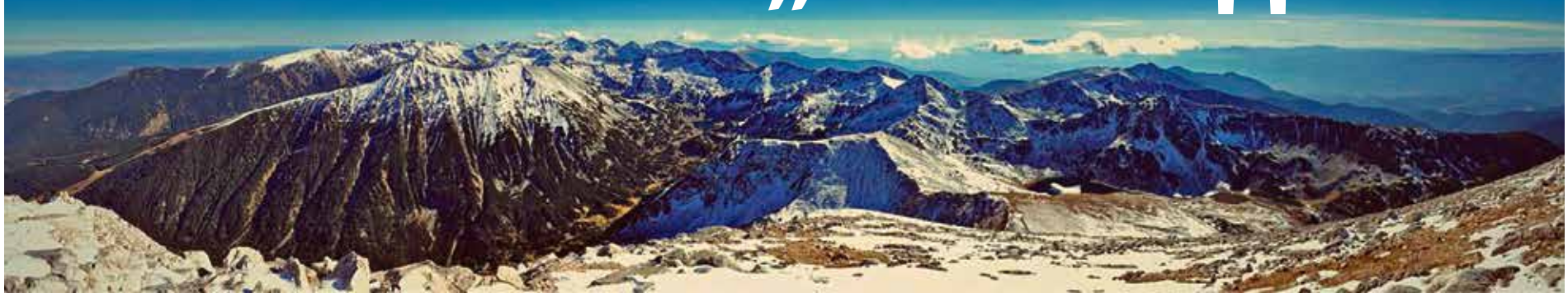

В рамките на юни доброволците от българската версия на свободната онлайн енциклопедия „Уикипедия" организират фотоконкурс за природна фотография от защитените територии на България. Ако се разхождате из природата с фотоапарат, снимките, които направите и качите в конкурса, може да имате не само възможност да бъдат публикувани в статия в „Уикипедия", но и да ви донесат една от десетте награди в конкурса!

„Уики обича Земята" (Wiki Loves Earth, http://bit.ly/wle2016bg) приема всякакви снимки, уловили характерни изгледи от нашите национални и природни паркове, резервати, защитени местности и зони по „Натура 2000". Могат да участват както природни пейзажи, така и снимки, хванали на фокус отделни растителни и животински видове. Естествено, от тях по-особен интерес представляват ендемитите и защитените видове от Червената книга на България.

В България фотоконкурсът се провежда за втори път. Тази година е предвиден награден фонд за десетте най-добри снимки, които след националния етап на конкурса продължават да се състезават в международния с финалистите от още над 20 страни по света.

Всички туристи и читатели на „Уикипедия" са поканени да вземат участие в състезанието, като не е задължително те да са имали отпреди това регистрация и редакции по статиите в енциклопедията. Не е нужно и снимките да са правени през периода на конкурса: спокойно може да са правени през изминали години и през други сезони. Важно условие е снимките да не са „селфита" или семейни, а да имат изцяло информационен и образователен характер, защото измежду тях ще се търсят подходящи кадри за илюстриране на енциклопедичните статии в „Уикипедия".

Другото много важно условие за участие в конкурса е снимките да бъдат предоставени под свободен лиценз. Това означава, че фотографите трябва да са съгласни, че снимките им могат да бъдат копирани и разпространявани неограничено и безплатно, както и да се ползват за всякакви цели, включително комерсиални.

През 2015 година над 110 фотографи са качили при тези условия над 1600 свои снимки. С тях досега са илюстрирани над 200 статии в „Уикипедия" на 20 различни езика и са написани 40 нови статии на български.

Тази година „Уики обича Земята" се надява на още по-голям интерес и участие. Вашият интерес. Вашето участие.

Вася Атаснасова

Пътешествие в другата Япония

Ако един турист иска да посети Япония, за да види неща извън стандартните туристически маршрути, непременно трябва да се отправи към Хокайдо.

Това е най-северният от четирите големи острова на японския архипелаг – другите са Хоншу, Сикоку, Кюшу. Допреди само век и половина той на практика е бил недокоснат от човешка ръка. Дори и днес, когато самите японци или туристите от чужбина искат да намерят спокойствие и отдих след посещенията на многобройните паметници от миналото, отиват в Хокайдо.

Главният град на Хокайдо е Сапоро – пети по големина в Япония със своите почти 2 милиона жители. Сапоро може да ви учуди с широките си прави улици, които рязко контрастират с тесните, криволичещи старинни улички на другите японски градове. Причините е, че е построен от американски архитекти, които го завършват през 1870 г. Градът се разделя на северна и южна част от парка Одори, богато украсен с цветни алеи и фонтани. Нощният му живот е съсредоточен в квартала "Сусукино", в чиито барове и клубове работят около 25 хиляди души.

В Сапоро се е състояла зимната олимпиада през 1972 година, която е първата в Азия.

Недалече от Сапоро се намира град Отару. Това е един от малкото исторически центрове на Хокайдо, макар че тук историята е представена по-различно, отколкото в традиционните японски градове. Оригиналната архитектура на банките и каменните складове отпреди 100 години означава за Отару същото, което са хилядолетните храмове и светини за Киото.

В началото на XX век именно Отару, а не Сапоро, бил център на икономическото развитие на Хокайдо и главно пристанище за зърнената търговия с Европа и Русия. В средата на 30-те години на XX век ситуацията се променила и търговският център се преместил в Сапоро. Сега Отару е туристически град. За неговото оживено икономическо минало напомнят само голямото, но тихо пристанище, някога пълно с шлепове, и старите търговски складове, превърнати в таверни и ресторанти.

Вулканът Асахидаке

В предградието Осьоро се намира древно съоръжение, чиято тайна археолозите и историците до ден днешен не могат да разгадаят. Това е елипса от камъни с размери 33 метра от север на юг и 22 метра от изток на запад – първият и най-голям артефакт от този вид, намерен в Япония. Засега никой не може да установи дали е било място за астрономически наблюдения, култово съоръжение или некропол.

На юг се намира селището на айните – Сираои. До средата на XIX век Хокайдо е бил населяван от коренния народ на Япония – айните. Те се занимавали с лов на мечки и риба, като обожествявали цялата природа: мечката била покровител на планините, есетрата – на реките, и т.н. Днес обаче броят на айните е твърде малък, а езикът им почти изчезва. Оцелелите полагат усилия да запазят своята оригинална култура.

Друга забележителност по посока на юг е най-големият горещ минерален извор в цяла Азия – Ноборибецу. Неговите води са 9 разновидности и бликат от няколко места. Съдържат желязо, сяра и соли. Ноборибецу се смята за един от най-добрите спа курорти в света.

Пристанището Хакодате, което срещаме по пътя си на юг, е едно от първите, което заедно с Йокохама и Нагазаки било открито за международна търговия през 1859 година. Оттогава Хакодате е град космополит: тук има старо британско консулство, мемориална зала на Китай, руска православна църква и манастир на сектата на траписти, прочут със своите бонбони и сметана.

На североизток от Сапоро се извисява вулканът Асахидаке, чието подножие е осеяно с планински цветя. С изкачването по склоновете му тази красота се сменя с необикновен пейзаж – голи скали и кипящи серни извори. Специфичният мирис на развалени яйца, който сярата разнася наоколо, се издига чак до върха, обгърнат в мъгли.

Спускането по южната страна на планините Дайсецудзан ни води през равнината Токати – центъра на млечната промишленост на Хокайдо. Тук гледката е коренно различна от представата за японски пейзаж: стада крави пасат на 65 хектара ливади.

На изток от Токати се намира риболовното пристанище Кусиро. В едноименния национален парк зимуват мигриращи птици и рядък вид японски жерави – с дълги крака, остър клюн, черно-бели пера и червено оперение на главата. Преди 40 години те са били на ръба на изчезването – но днес може да се наблюдават от специално направени дървени платформи сред гъстите тръстики.

На около час път северно от Кусиро се намира друг национален парк – Акан, където са разположени езерата Акан, Кушаро и Масю. Между последните две дими действащият вулкан Йо. Всъщност целият парк е образуван от вулканична активност в миналото и днес. Езерото Акан е образувано след изригване на спящия сега вулкан О-Акан, а в средата на водите му се издига друг вулкан – Камуишу.

Макар езерото Масю да е едно от най-прозрачните в света, повърхността му почти винаги е скрита от мъгли. При късмет с времето от наблюдателната площадка можете да видите до 40 метра дълбочина в него – но обикновено това е за кратко, защото откъм вулканичните планини бързо се спуска нова мъгла.

От езерото Акан туристическите маршрути водят на североизток към полуостров Сиретоко – на езика на айните названието му означава Краят на Земята, което доста точно предава чувствата на човека, озовал се на неговия бряг. Транспорт навътре в полуострова няма. Туристите, които искат да разгледат природата там, трябва да помнят, че срещата с мечки е твърде вероятна – именно те са господарите на околните гори и планини.

Велимир Христанов

Наричали го „дясната ръка на Ботев"

Роден близо до гр. Елена през 1836 г., Сава Георгиев Катрафилов учил във взаимното училище на града, а после и в класното, наречено от Петко Славейков „даскалоливницата". Следва Болградската духовна семинария, слуша в Одеса лекции по право. Високообразован, след завръщането си в България става учител най-напред в родния край, а сетне в Ески Джумая (дн. Търговище). През петте си години там Катрафилов развива широка просветителска дейност – обединява младежите и им предоставя за четене вестници и списания; в онова далечно време организира и „театро". Буден, с бунтовен характер, той се сприятелява с подобния нему Никола Симов, бъдещия знаменосец на Ботевата чета. Оженва се за Стоянка, от която има двама синове – Каломан и Горан.

Заради убийството на виден турчин в Търговище набеждават двамата приятели и те са принудени да бягат в Румъния.

През 1867 г. С. Катрафилов се връща в България и работи като учител в Разград; участва пълнокръвно в обществения живот – пее в църковния хор, активен е в местното читалище. Летописец в града по онова време отбелязва, че Катрафилов е „пръв проповедник на бунта и пламенен патриот". Провежда и акции за извоюване на българска църковна независимост. Настроил срещу себе си и турци, и българи гръкомани, той решава да избяга със семейството си в Румъния, но успява да замине самичък.

Вече професионален революционер, определят го за „апостол" в Странджанско, Момчилградско и Лозенградско. За Странджанския край Катрафилов пише, че е „открил една нова Америка". От този период е останала обща снимка на С. Катрафилов, Левски и други членове на комитета в Чирпан. Пътищата му го отвеждат и до БРЦК – Ив. Кършовски му дава препоръчително писмо до Любен Каравелов, запознава се и с Панайот Хитов. След тежко заболяване (лежи в Браилската болница) Катрафилов почуква на вратата на Ботевата печатница – така двамата с Ботев се запознават и си допадат взаимно.

След неуспялото Старозагорско въстание турците подлагат на огън и нож голяма част от българските селища. С. Катрафилов взема синовете си (жена му и сестра й са убити от турците) и тримата се прехвърлят в Румъния. Пред БРЦК бащата заявява: „Аз реших да се жертвам за свободата на Отечеството си, а тези са ми деца, които ще заведа в Южнославянския пансион в гр. Николаев, но, недай, Боже, след моята смърт да останат гладни и боси на улицата." Стефан Стамболов, също участник в народоосвободителните борби, му обещал да се грижи за момчетата, обаче не изпълнил обещанието си. Когато двамата синове на Катрафилов се завръщат след Освобождението в България, ги назначават като дребни чиновници и те мизерстват с малките си заплати. Даже молбата на единия до Народното събрание за отпускане на заем от 3000 лв. за строеж на жилище била отхвърлена.

От Кършовски се разбира, че Ботев оценявал високо качествата на Катрафилов, затова наричали последния „дясната ръка на войводата". Ботев го предложил за член на щаба, възложил му да следи и за насочването на „Радецки" към козлодуйския бряг. Когато Ботев извикал (според стиховете на Ив. Вазав): „Тук се слуша мойта дума, аз съм капитан!", поп Сава се озовал на капитанския мостик и поел руля. В рапорта си от 30 май 1876 г. австрийският капитан на парахода Дагоберт Енглендер докладва: „Още докато продължаваше цялата тази сцена, машината бе направлявана от втория водач на въстаниците, един поп в цивилни дрехи и бе нужно дълго убеждаване и намесата на войводата, за да може капитанът (т.е. Енглендер – М.А.) да поеме командването, заобиколен от двама въоръжени."

Австриецът описва слизането на брега така: „Цялата българска чета се разположи на групи по хълмистата земя и се показваше много повече, отколкото бяха в действителност. Тогава се раздаде един глас и всички паднаха на колене. Много от тях целуваха земята, която беше тяхното свято Отечество и която твърде скоро щеше да ги прибере в себе си. Тогава се изправи пак попът, хвана байрака и с един предмет, който държеше с другата си ръка, благославяше, види се, поборниците за свобода. Гледката беше живописна и трогателна. След това всички момчета станаха на крака и аз видях, че Ботев застана на високо място и захвана да говори реч, която продължи 2-3 минути. След това извиси се единно „Ура! Да живей България!"

На най-голямото сражение на Милин камък загиват 22 четници. Пада знаменосецът Н. Симов; Катрафилов поема знамето от приятеля си и го подава на Янко Боянов, а взема неговата пушка и започва да стреля.

Катрафилов пада пронизан от вражи куршуми в двата крака. Сам войводата се притичва и му превързва раните.

„Почна да се стъмнява. Катрафилов молеше да му отрежат главата, за да не се гаврят турците с него, но никой не се реши да стори това. Ботев го целуна по челото и, просълзени, потеглихме", пише очевидецът Никола Обретенов.

ПОСЛЕСЛОВ

Горното дръжко описание е предизвикано от телефонно обаждане за мен от родственик на Ботевия четник, който също се казва Сава Катрафилов. От години той живее в Казанлък и ме помоли за нещо. Турист, дългогодишен председател на Клуба на ветераните към казанлъшкото дружество „Орлово гнездо", потомъкът на онзи Катрафилов, за когото стана дума по-горе, е и редовен читател на в. „Ехо". Силно развълнуван, като ми се обади втори път, за да благодари, той завърши с думите: „И понеже поради възрастта ми не мога вече да обикалям планините, всяка сутрин поглеждам през прозореца и се любувам на върховете и гледките на Стара планина."

Мариана Ангелова

120 км история, природа, здраве и човечност

Пътят на Ботевата чета е може би най-хубавият подарък на Северозапада за всички българи – 120 км история, природа, здраве и човечност. Някой беше казал, че всичко, което трябва да дадем на децата си, са корени и криле. За почти хиляда млади българи и през тази юбилейна година пътят беше онзи изграждащ опит, който винаги ще им помага да черпят от живителните сокове на нашите български корени и в същото време да имат смелостта да разперят криле и да летят толкова високо и далече, колкото сами не подозират, че са способни.

Въпреки трудностите и разочарованието в образователната система на Ботевия път винаги срещаме истински учители будители. С цената на безкрайна тревога, безсънни нощи и стрес, често възнаградени с неразбиране или откровено оскърбление от страна на другите, те водят учениците си през сладката умора на усилието, през хълмовете на съмнението до върха на свободата.

Голямата радост на тазгодишния поход бяха онези макар и още малобройни поклонници, които с усмивка наричаме свободни електрони. По някакъв странен начин тяхната история си прилича. Около четиридесетте, успели в професията си, научили случайно за тази проява, дошли повече или по-малко неподготвени, но с усещането, че са призовани и не могат да отлагат. Тръгват неуверени и любопитни в края на колоната, след като в последния момент са намерили някой да им премести багажа до следващия лагер. Пътят ги увлича неусетно през козлодуйските улици и започва едно по едно да им разкрива чудесата си. Развълнуваните възрастни хора и невръстни деца, които им махат от прага на портите си, книгите на площада, подарени от непознати, чакащи да докоснат сетивата на новия си читател, вихрените надигравания на хората, чашата капучино от местното кафене, на която момчето на бара е изписало с шоколад усмихнато Good Morning…

Ветераните – истинските пазители на пътя. Те крачат с мъдростта на смирението. Бръчките, белязали годините контрастират с енергичната им крачка. Матеев геран, Бутан, Софрониево, Попово ханче, Алтимир, Добролево, Борован, Баница, Милин камък, Речка, Околчица… Вървят по пътя и знаят, че те са в пътя и пътят е в тях…

След дългото изкачване се спускаме, свиваме вдясно в колона по един и по тясната пътечка достигаме лобното място на Ботев, възпоменателния камък и четем с душите си:

"Изпълни се пророчеството твое. Жив си ти!"

Ева Борисова
Асоциация на родителите

Наградени с плакети, грамоти и значки

БТС раздаде награди в три категории: „Дисциплина", „Екология" и "Художествена самодейност за деца, средношколци и възрастни. Наградени бяха най-малкият и най-възрастният участник – **Виктория Иванова** на 2 години и 6 месеца от сдружение „Млад планинар" – гр. Сандански, и **Арун Мейзинев** на 81 години и 6 месеца от ТД „Момини двори" – гр. Гоце Делчев.

Грамоти и значки получиха и участниците с 10, 15, 20, 25, 30, 35 и 40 участия в похода.

В категория "Художествена самодейност": Деца: на 1-во място – ОУ „Отец Паисий" – гр. Кнежа; 2-ро място – ОУ "П. Р. Славейков" – гр. Ямбол, и 3-то място – ОУ „Христо Ботев" – село Търнава.

Средношколци: на 1-во място ТД „Сърнена гора" – гр. Стара Загора; на 2-ро място – ПГ "Проф. Асен Златаров", и на 3-то място – СОУ "Васил Левски" – гр. Крумовград.

В категория "Дисциплина": Деца: 1-во място – 3. СОУ "Братя Миладинови" – гр. Гоце Делчев; 2-ро място – ОУ „Христо Ботев" – село Търнава, и на 3-то място – СОУ „Н. Войнов" – гр. Враца.

Средношколци: на 1-во място – СОУ „Васил Левски" – гр. Крумовград, и ЕГ „Йоан Екзарх" – гр. Враца; на 2-ро място ТД "Незабравка" – гр. Велико Търново, и на 3-то място – ТД "Сърнена гора" – гр. Стара Загора.

Възрастни: на 1-во място ЕТ „Йоан Екзарх" – ветерани, на 2-ро място – ТД "Черноморски простори" – гр. Варна; на 3-то място – Салвисфарма – гр. София.

В категория „Екология": Деца: на 1-во място – ОУ „П. Р. Славейков" – гр. Ямбол; на 2-ро място – сдружение „Млад планинар" – гр. Петрич, и на 3-то място – 3. ОУ „Христо Ботев" – гр. Сандански.

Средношколци: на 1-во място – 2. СОУ „Никола Симов Куруто" – гр. Търговище; на 2-ро място – СОУ „Христо Ботев" – гр. Айтос и на 3-то място – ПГЗ „Стефан Цанов" – гр. Кнежа.

Възрастни: на 1-во място – сборна група на „Атака", на 2-ро място – сборна група на индивидуални туристи, и на 3-то място – групата от АЕЦ „Козлодуй".

В САЙТА НА БТС - www.btsbg.org можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

Планинска спасителна служба

При нещастен случай дежурни телефони:
GSM: **1470**
за абонати на MTel и VIVACOM
0887 100 237/238
- за абонати на останалите оператори;
02 963 2000 - стационарен телефон
Централен денонощен пост, свързан с телефон **112**

www.pss-bg.bg

Издава: Издателска къща "Ехо" ЕООД
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
Тел:02/ 93 00 680; **ISSN-0205-0943** *www.btsbg.org*
Поради технически причини, независещи от БТС, ако изпращате текстове по електронната поща, дублирайте задължително на двата адреса: **exobts@gmail.com** и на **emateina@gmail.com**

В редакцията не се приемат ръкописни текстове. Срокът за приемане на материали е до 30 число на съответния месец.

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: Емилия Матеина
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; **Георги Кърпачев** – експерт по маркировка в БТС, доц. Кънчо Долапчиев, Елисавета Първанова, м. с. по алпинизъм, Йордан Йорданов - експерт „Хижи и маркировка" в БТС, Константин Койнов – ориентировач, генерален секретар на Българската федерация по ориентиране

Графично оформление и предпечат: Милен Дивитаков **Печат:** "Алианс ПРИНТ"

Паметник на АЛЕКО бе открит в София

На 11 май – деня, в който е убит Алеко Константинов преди 119 години, бе открит негов паметник, поставен в началото на пешеходната зона на столичния бул. "Витоша". Бронзовата скулптура на Щастливеца е обърната с лице към Витоша, подпряна на улична лампа с четири табели с посоките към градовете Будапеща, Прага, Виена и Чикаго. Паметникът е дело на скулптора Борис Борисов и на архитекта Пламен Цанев, спечелили конкурса, обявен от Столичния общински съвет.

На официалното откриване присъстваха кметът на Столична община Йорданка Фандъкова и председателят на общинския съвет в Свищов. Както каза столичният кмет, този проект стана трудно и бавно, но премина през етапите на широко обсъждане и професионализъм. "Алеко се вписва във всяка епоха и един от най-важните му уроци е да обичаме България, а паметникът му се вписва чудесно в градската архитектурна среда."

Щастливеца ще напомня на столичани и техните гости, че щастието е в чистотата на собствената ни съвест.

Проектът струва около 50 000 лева и е финансиран от Столичната община и Община Свищов.

Дарителска кампания на Българския туристически съюз

Да възстановим заедно хижа "Богдан"

Построена преди 75 години от копривщенските туристи, хижа „Богдан" е най-близкият подслон до Средногорския връх със същото име. Преди 20 години тя изгаря, а това означава, че всички планинари и любители на природата, които минават през района на хижата, виждат само руини. Затова ние ви призоваваме:

нека съберем 100 000 лв., за да изградим хижата.

Нека продължим традицията, според която от зората на организираното туристическо движение хижите са се строели изцяло с дарения и доброволен труд.

Начините да помогнете са:

Като дарите средства в Централата на БТС или с пощенски запис на адрес: София, бул. "Васил Левски" № 75, 5 етаж, Пощенска кутия 427 в Централна поща и с доброволчески труд.

Дарителската кампания се осъществява с помощта на ФПББ по програма „Да постигнем повече", финансирана от фондация „Америка за България".

ИЗДАНИЯ, КОИТО МОЖЕ ДА ЗАКУПИТЕ В ИНФОРМАЦИОННИЯ ЦЕНТЪР НА БТС

Ламинирана карта на 100-те национални туристически обекта –	1 лв.
Карта на Средна Стара планина – 1-ва и 2-ра част –	по 5 лв.
"Западна Стара планина" – 3-та и 4-та част –	по 5 лв.
Туристическа карта на Рила –	5 лв.
Туристическа карта на Пирин –	5 лв.
Туристическа карта на Източни Родопи –	5 лв.
Туристическа карта на Западни Родопи –	5 лв.
Карта на Лозенска планина –	5 лв.
Туристическа карта "Хижите в България" –	3 лв.
Карта "Десетте планински първенци" –	3 лв.
Туристическа карта на Старосел –	3 лв.
Карта "Опознай България – 100 национални туристически обекта" –	2 лв.
"София и околностите" –	2 лв.
Книжка "Покорител на 10-те планински първенци" –	1 лв.
Книжка "100 национални туристически обекта" –	2 лв.
Туристическа карта на Осоговска планина –	2.50 лв.
"Вихрен" –	1.60 лв.
"Мусала" –	1.60 лв.
"Витошкият Черни връх" –	2 лв.
Иван Михайлов – "Пътеводител Руй" – няма	
"Скални манастири и църкви в Североизточна България" –	4 лв.
Туристическа карта на Витоша –	3 лв.
Карта на Южен Пирин и Славянка –	4.50 лв.
Туристическа карта на Троянски Балкан –	7 лв.
Туристическа карта на Беласица и Огражден –	6 лв.
Атлас на София –	8 лв.
Карта на Банско –	5 лв.
Карта на Самоков –	5 лв.
Карта на Смолян –	5 лв.
Туристическа карта на България в снимки – на български и английски –	5 лв.
Туристическа карта "Туристически маршрути и екопътеки в България" –	5 лв.
Пътеводител "100 национални туристически обекта" –	10 лв.
Румен Воденичаров – "Самотно пътешествие до Канч" –	10 лв.
Елисавета Аврамова – "Живот и съдба" –	4 лв.
Атанас Панчалиев – "Попови ливади" –	4 лв.
Сборник "Първи национален празник на планинарската поезия" –	2 лв.
Кирил Воденичаров – "Сред природните стихии" –	15 лв.
Момчил Цветанов – "Българските планини" –	15 лв.
Йордан Йорданов – Справочник в комплект с карта "Хижите в България" –	10 лв.
Пътеводител "17 туристически маршрута в община Велико Търново" –	15 лв.
Регионална карта "Сандански – Мелник" –	3 лв.
Карта на Банско –	5 лв.
Пътеводител на България – на български и английски –	12 лв.
Пътеводител на България – на английски език –	30 лв.
Туристическа карта на Витоша –	3 лв.
Пътна карта на България – на английски –	4 лв.
Огнян Балджийски, Камен Якимов – "Планинско спасяване" –	20 лв.
Сандю Бешев – "Олимп – върхът на боговете" –	7.50 лв.
Свилен Панайотов – "Исландия – огнената ледена земя" –	7.50 лв.
Александър Шопов – "Високопланински трекинг – подготовка и контрол" –	16 лв.
Павлина Михайлова – "Голямото почистване" –	10 лв.